

Årsredovisning för Högskoleverket 2003

Innehåll

Högskoleverket • Luntmakargatan 13
Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50
e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Årsredovisning för Högskoleverket 2003

Utgiven av Högskoleverket

Formgivning
Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck
Högskoleverkets vaktmästeri,
Stockholm, februari 2003

Tryckt på miljömärkt papper

ISBN 91-85027-15-4

Högskoleverkets uppdrag	5
INSTRUKTION	5
REGLERINGSBREVET	5
Verksamhetsområde högskoleverksamhet	6
MÅL	6
ÅTERRAPPORTERINGSKRAV	6
MÅLUPPFYLLELSE	6
Resultatredovisning	9
KOSTNADER, TRANSFERERINGAR OCH INTÅKTER	9
1. UTVÄRDERING	10
2. TILLSYN	17
3. UPPFÖLJNING OCH INFORMATION	24
4. SÄRREDOVISNING AV AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET HÖGSKOLEPROVET	33
Organisationsstyrning	35
Uppdrag	39
Finansiell redovisning	44
RESULTATRÄKNING (TKR)	44
BALANSRÄKNING (TKR)	45
ANSLAGSREDOVISNING	46
FINANSIERINGSANALYS (TKR)	47
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER	48
SAMMANSTÄLLNING AV VÄSENTLIGA UPPGIFTER	53
Styrelsens underskrift	54

Högskoleverkets uppdrag

INSTRUKTION

Högskoleverkets uppdrag formuleras av regeringen i verkets instruktion. Där slås fast att verket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor med offentlig huvudman samt enskilda anordnare av utbildning på högskolenivå vilka får statsbidrag eller har tillstånd att utfärda examina. Det anges också att verket har uppgifter som rör andra utbildningar på eftergymnasial nivå. Dessutom ska Högskoleverket verka för att förverkliga de mål och riktlinjer som riksdagen och regeringen har fastställt för verkets ansvarsområde.

Syftet med Högskoleverkets årsredovisning är att kortfattat ge underlag för regeringens uppföljning, prövning eller budgetering av myndighetens verksamhet. I enlighet med detta är årsredovisningen strikt disponerad med utgångspunkt från målen och återrapporteringskraven i regleringsbrevet.

REGLERINGSBREVET

I regleringsbrevet indelas Högskoleverkets verksamhet i följande verksamhetsgrenar:

1. Utvärdering
2. Tillsyn
3. Uppföljning och information

För varje verksamhetsgren anger regeringen dels ett antal mål och dels ett antal återrapporteringskrav. Högskoleverket redovisar mot dessa, för respektive verksamhetsgren, under rubrikerna Måluppfyllelse och Återrapportering.

I regleringsbrevet fastställs även uppdrag till Högskoleverket vilka redovisas under rubriken Uppdrag.

Ytterligare ett betydande antal särskilda regeringsuppdrag har under verksamhetsåret lämnats till Högskoleverket. Några av dem redovisas enligt anvisningarna i regleringsbrevet i resultatredovisningen, övriga i annan ordning.

Verksamhetsområde högskoleverksamhet

MÅL

- Målet för verksamhetsområdet högskoleverksamhet är att öka kvaliteten och den internationella konkurrenskraften inom högre utbildning och forskning. Den högre utbildningen skall svara mot såväl arbetsmarknadens behov som studenternas efterfrågan.

ÅTERRAPPORTERINGSKRAV

- Högskoleverket skall redovisa en samlad bedömning av hur verket har bidragit till måluppfyllelsen inom verksamhetsområdet.

MÅLUPPFYLLELSE

Nedan följer kortfattat en redovisning av Högskoleverkets åtgärder som bidrar till att det övergripande målet för verksamhetsområdet högskoleverksamhet uppfylls. En utförligare redovisning finns längre fram i dokumentet.

Högskoleverket utvärderar kvaliteten i utbildningarna

Högskoleverket har bidragit till att kvaliteten i verksamheten vid universitet och högskolor förbättrats genom att verket planligt utvärderat och givit förslag till förbättringar för utbildningar som leder till kandidat- och magisterexamen samt till yrkesexamen. Utvärderingarna har omfattat såväl grund- som forskarutbildning.

Under 2003 har Högskoleverket publicerat nio utvärderingsrapporter för utvärderingar genomförda 2002 samt en rapport för en utvärdering genomförd 2003. Ytterligare åtta utvärderingar är genomförda och publiceras under de första månaderna av 2004. Dessutom genomförs en utvärdering av ett lokalt program, personal- och arbetslivsprogrammet.

Förutom genomförandet av 2003 års utvärderingar har återföringskonferenser hållits för 2002 års utvärderingar. I vissa fall har utvärderingarna lett till att redovisningar begärts in från lärosätena. Även sådana redovisningar har handlagts av verket under år 2003.

Utvärderingarna visar att de flesta utvärderade utbildningar håller god kvalitet, men att ett antal examensrätter har ifrågasatts. Verket har i samtliga dessa fall beslutat att skäl inte längre föreligger för ifrågasättande av examensrätten.

Under 2003 har den stora enkätundersökningen *Doktorandspegeln* publicerats. *Doktorandspegeln* är, liksom sin motsvarighet för grundutbildningen, *Studentspegeln*, ett komplement till ämnes- och programutvärderingarna. *Doktorandspegeln*, som omfattar mer än hälften av landets doktorander, visar att flertalet doktorander upplever att utbildningen är positiv och stimulerande, men att det också finns brister i forskarutbildningen. *Doktorandspegeln* har stimulerat till en fördjupad diskussion om kvaliteten i forskarutbildningen och ett fördjupat kvalitetsarbete.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de utvärderingar som Högskoleverket utför aktivt bidrar till att öka kvaliteten i de svenska högskoleutbildningarna.

Högskoleverkets tillsynsverksamhet bidrar till att öka rättssäkerheten i högskolans verksamhet

Högskoleverket svarar för tillsyn av universitet och högskolor genom att följa upp och granska deras tillämpning av lagar och förordningar. Tillsynens syfte är att bidra till ökad rättssäkerhet för den enskilde genom att påpeka och diskutera brister och problem med det berörda lärosätet.

Tillsynsverksamheten har utvecklats väl och har fått uppmärksamhet både i medier och inom sektorn. I allt väsentligt har tillsynsfrågorna handlat om den enskilde studentens rättssäkerhet. Högskoleverket har under året gjort tre tillsynsbesök. Verket har besökt Luleå tekniska universitet, Högskolan Kristianstad och Södertörns högskola.

Högskoleverket har i olika sammanhang påpekat att det för studenternas rättssäkerhet är viktigt att anställda vid universitet och högskolor har goda kunskaper om de regler som gäller för verksamheten. I syfte att förbättra informationen om regelverket har verket tagit fram en handledning som kommer att publiceras på verkets hemsida under 2004. Information om handledningen kommer samtidigt att lämnas i olika former till anställda vid universitet och högskolor.

Högskoleverkets tillsynsverksamhet har successivt utvecklats och är i dag ett viktigt stöd i lärosätenas arbete med att förbättra rättssäkerheten för den enskilde inom högskolan.

Högskoleverkets uppföljningar bildar underlag för en fortsatt utveckling av sektorn

Högskoleverket utvecklar, samlar in, bearbetar, sammanställer och analyserar data om högskolan. Detta sker bl.a. inom ramen för den officiella statistiken inom högskolesektorn. Verket utreder vidare högskolans verksamhet i förhållande till olika krav och förväntningar som ställs på högskolan och till viktiga tendenser i samhället. Detta görs ur både ett nationellt och ett internationellt perspektiv. Verket genomför utredningar av aktuella frågor som har betydelse för högskolans utveckling.

Högskoleverket har tillsammans med Statistiska centralbyrån (SCB) utvecklat, samlat in, analyserat och publicerat data om universitet och högskolor. Publicering har ägt rum i *Årsrapport 2003*, fem *Statistiska Meddelanden*, nio rapporter samt nio s.k. *Statistik&Analys-PM* på nätet. Vidare har särskilda utvecklingsinsatser gjorts för att öka kvaliteten i forskarutbildningsstatistiken samt redovisa högskolenybörjares utbildningsbakgrund med fokus på kommunal vuxenutbildning.

Högskoleverkets uppföljningar och analyser är viktiga underlag för beslutsfattare på olika nivåer inom högskolesektorn. Materialet bidrar därför till att utveckla svensk högre utbildning och forskning mot en ökad internationell konkurrenskraft. Uppföljningarna och analyserna bidrar dessutom till att utveckla lärosätenas utbud av utbildning så att den svarar såväl mot studenternas efterfrågan som arbetsmarknadens behov.

Högskoleverkets information om högskolan

Högskoleverket har ansvaret att informera om den svenska högskolan, om högskolestudier i Sverige samt om högskolestudier utomlands.

Högskoleverkets webbplats studera.nu har förbättrats under år 2003 med syftet att anpassa informationen även till äldre blivande studenter. Det har också blivit lättare att hitta den information man söker. Webbplatsen har utvärderats under året. Utvärderingen visar att studera.nu uppfattas som saklig, korrekt och aktuell. Webbstatistik för studera.nu visar att webbplatsen har ca 65 000 unika besökare i månaden vid högsäsong, dvs. under februari, mars, april samt augusti, september och oktober.

Högskoleverket har visat upp studera.nu och informerat om studier i Sverige och utomlands vid tre utbildningsmässor under året.

Årets upplaga av *Studenthandboken* har tryckts i 260 000 exemplar.

Broschyren *Studera utomlands* har gjorts om under året och tryckts i 25 000 exemplar.

Doktorandhandboken uppdateras kontinuerligt och en större översyn av såväl den svenska som den engelska versionen har gjorts under året.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att Högskoleverkets informationsinsatser under året har bidragit till att främst möta studenternas efterfrågan på information om högre utbildning.

Resultatredovisning

Tabell 1. Verksamhetens kostnader och transfereringar (mnkr)

Verksamhetsgrenar	2003	2002	2001
Utvärdering			
Verksamhetens kostnader	67,1	64,9	58,4
Transfereringar (lämnade bidrag)	–	–	–
Delsumma kostnader och transfereringar	67,1	64,9	58,4
Tillsyn			
Verksamhetens kostnader	13,6	12,1	11,6
Transfereringar (lämnade bidrag)	–	–	–
Delsumma kostnader och transfereringar	13,6	12,1	11,6
Uppföljning och information			
Verksamhetens kostnader	95,6	101,0	100,7
Transfereringar (lämnade bidrag)	45,5	34,9	58,1
Delsumma kostnader och transfereringar	141,1	135,9	158,8
Summa kostnader och transfereringar	221,8	212,9	228,8

Tabell 2. Intäkter av avgifter m.m. och övriga erhållna medel (mnkr)

Verksamhetsgrenar	2003	2002	2001
Utvärdering			
Intäkter av avgifter m.m.	0,2	–	0,9
Uppföljning och information			
Intäkter av avgifter m.m.	16,1	18,4	16,3
Erhållna medel från myndigheten för finansiering av bidrag	3,5	0,7	1,1
Summa	19,8	19,1	18,3

Tabell 3. Myndighetsanslag, särskilda anslag, externa medel och högskoleprovet (mnkr)

Högskoleverkets myndighetsanslag	2003	2002	2001
Högskoleverkets ramanslag	–	–	162,9
Anslagspost 1 Högskoleverket	149,4	144,6	–
Anslagspost 1 Anslagssparande	–	1,3	–
Anslagspost 1 Intäkter av avgifter m.m.	4,0	3,3	3,1
Anslagspost 2 Rådet för högre utbildning	34,2	24,9	–
Anslagspost 2 Intäkter av avgifter m.m.	0,3	0,3	–
Delsumma	187,9	174,4	166,0
Särskilda anslag, provavgifter och externa medel			
Teknik och naturvetenskapscentrum	18,3	18,3	17,0
Provavgifter högskoleprovet	10,1	9,7	10,5
Naturvetenskap och teknik	4,0	2,9	4,7
Nationell rekrytering	0,7	3,0	–
Forskningsanknytning av lärarutbildningen	–	–	22,7
Tempus	–	–	1,5
Information om nya lärarutbildningar	–	–	2,5
Övriga anslag och externa medel	0,8	1,1	0,7
Delsumma	33,9	35,0	59,6
Summa	221,8	209,4	225,6

KOSTNADER, TRANSFERERINGAR OCH INTÄKTER

Högskoleverkets ekonomiska omslutning har varit ungefär densamma under treårsperioden (tabell 1). Kostnadsökningen för verksamhetsgrenen Utvärdering beror på att ämnes- och programutvärderingarna har nått maximal omfattning med ökade kostnader för personal och omkostnader som följd. En annan bidragande orsak är att ärendena när det gäller erkännande av utländsk utbildning har ökat. Kostnaderna för verksamhetsgrenen Uppföljning och information har minskat. Det beror på minskade kostnader för studera.nu och *Studenthandboken*. Transfereringarna inom verksamhetsgrenen har ökat, vilket beror på att Rådet för högre utbildning har disponerat ett större anslag och finansierat fler projekt, samt att stödet till Teknik och naturvetenskapscentra har ökat.

Högskoleverkets verksamheter är huvudsakligen anslagsfinansierade. Statliga anslag har utgjort 95 procent av den totala omslutningen, under samtliga tre budgetår. Av tabell 2 framgår andra intäkter än sådana av anslag per verksamhetsgren. Intäkter av avgifter m.m. består framförallt av Högskoleprovets provavgifter. Dessa har under treårsperioden minskat något från 10,5 miljoner kronor 2001 till 10,1 miljoner kronor 2003.

Av tabell 3 framgår hur verksamheterna har finansierats via olika anslag, externa medel, och provavgifter.

I Högskoleverkets myndighetsanslag ingår även Rådet för högre utbildnings ekonomiska stöd till lärar- och forskarinitierade utvecklingsprojekt samt rådets övriga kostnader. Rådets totala kostnader uppgick till 34,5 miljoner kronor 2003 jämfört med 24,9 miljoner kronor 2002 och 23,6 miljoner kronor 2001.

De största kostnadsslagen under Högskoleverkets myndighetsanslag är löner och sociala avgifter för verkets anställda, som uppgick till 71,6 miljoner kronor 2003 jämfört med 68,5 miljoner kronor 2002 och 64,0 miljoner kronor 2001. Ökningen beror på nyrekryteringar i samband med arbetet med det nya kvalitetsgranskningssystemet samt ökade sociala avgifter och löneökningar.

Under rubriken Särskilda anslag, provavgifter och externa medel (tabell 3) finns flera olika typer av medel som normalt inte bekostar löner, lokaler och omkostnader för Högskoleverkets anställda. Förutom detta har de olika karaktär. Medlen för teknik- och naturvetenskapscentra utgör transfereringar till en rad privata och kommunala science centra runt om i landet. Intäkterna från Högskoleprovet används för att ta fram nya provfrågor och att trycka, distribuera och rätta de prov som genomförs. Medlen för Nationell rekrytering samt Naturvetenskap och teknik har använts till att bekosta informationsinsatser, konferenser och publikationer i verkets regi.

I. UTVÄRDERING

Högskoleverket granskar kvaliteten i verksamheten och främjar kvalitetsutvecklingen vid universitet och högskolor. Verket genomför utvärderingar, konferenser och uppföljningar av olika slag. En typ av kvalitetsgranskning är utvärderingar av utbildningar som leder till generell examen eller yrkesexamen. Dessa omfattar både grundutbildning och forskarutbildning. Andra typer av kvalitetsgranskning är prövningar av examenstillstånd och prövningar av vetenskapsområden. Verket utvärderar och bedömer också vissa aspekter på lärosätetsnivå, t.ex. kvalitetsarbete, studentinflytande, jämställdhet samt social och etnisk mångfald.

Högskoleverket erkänner utländsk högre utbildning både för arbetsmarknaden och för vidare studier. Erkännandefunktionen ingår i de europeiska nätverken Enic (European Network of Information Centres) och Naric (National Academic Recognition Information Centre). Därutöver ger Högskoleverket expertstöd till universitet, högskolor och arbetsmarknadens olika aktörer i erkännandefrågor.

Tabell 4. Verksamhetsgrenens kostnader (mnr)

	2003	2002	2001
Summa Utvärdering	67,1	64,9	58,4

Mål I

- Högskoleverket skall bidra till att kvaliteten i verksamheten vid universitet och högskolor förbättras genom att samtliga huvudämnen för kandidat- och magisterexamen samt de utbildningar som leder fram till en yrkesexamen utvärderas med en periodicitet om sex år fr.o.m. 2001. Under sexårsperioden skall även forskarutbildningar utvärderas.
- Högskoleverket skall genomföra utvärderingar och bedömningar av vissa aspekter inom ett lärosäte, t.ex. kvalitetsarbete.

Återrapporteringskrav

- Redogöra för antalet genomförda ämnes- och programutvärderingar för grund- och forskarutbildning för 2003.
- Redogöra för antalet övriga utvärderingar genomförda under 2003 samt en sammanfattning av verkets slutsatser.
- Redogöra för bedömargruppernas sammansättning.
- Redogöra för hur avnämarnas och andra berörda yrkesorganisationers synpunkter har beaktats i de bedömningar där detta är relevant.
- Redogöra för kostnaden för respektive typ av utvärdering.
- Redogöra för ytterligare ärenden som initierats av verket mot bakgrund av de genomförda utvärderingarna samt verkets slutsatser.
- Redogöra för hur arbetet med utvärderingarna har utvecklats samt lämna en bedömning av hur verkets utvärderingar har bidragit till att kvaliteten vid lärosätena har förbättrats.

Tabell 5. Genomförda utvärderingar

Antal genomförda utvärderingar	Antal utvärderingar	Antal granskningar
Ämnes- och programutvärderingar för grund- och forskarutbildning (utvärderingen har genomförts under 2002, rapporten har publicerats under 2003)	8 ¹	250 ²
Ämnes- och programutvärderingar för grund- och forskarutbildning (utvärderingen har genomförts under 2003, rapporten har publicerats under 2003)	1	1 ³
Ämnes- och programutvärderingar för grund- och forskarutbildning (rapporter publiceras under februari–april 2004)	8 ⁴	216 ⁵
Utvärderingar av vissa kvalitetsaspekter	4	41 ⁶
Övriga utvärderingar/rapporter	7	

1. En av utvärderingarna publicerades i två rapporter.
2. Avser antalet grundutbildningar och forskarutbildningar som omfattas av utvärderingen.
3. Avser antalet grundutbildningar som omfattas av utvärderingen. Dessutom innebar utvärderingen en kartläggning av andra utbildningar inom ämnesområdet, se tabell 7.
4. Två utvärderingar publiceras i två rapporter vardera.
5. Avser antalet grundutbildningar och forskarutbildningar som omfattas av utvärderingen.
6. Avser antalet lärosäten.

Tabell 6. Kostnader för genomförda utvärderingar (mnkr)

	2003	2002	2001
Ämnes- och programutvärderingar för grund- och forskarutbildning ⁷	43,3	38,3	30,8
Granskning av kvalitetsaspekter	0,6	4,5	3,1
Övriga utvärderingar ⁸	1,9	1,7	4,3
Summa kostnader	45,8	44,5	38,2

7. Kostnaderna omfattar kostnader för utvärderingar genomförda 2001 (handläggning av handlingsplaner), 2002 (bedömarträffar, publicering och återföringskonferenser) och 2003 (platsbesök, bedömarträffar, publicering), förberedelser för 2004 års utvärderingar samt kostnader för metodutveckling och kvalitetssäkring.
8. Se tabell 7.

- Senast den 14 april 2004 sammanfatta och analysera sina iakttagelser avseende de kvalitetsbedömningar verket har gjort.
- Högskoleverket skall senast samma datum inkomma med en samlad redovisning av de under 2003 genomförda bedömningarna av vissa aspekter inom ett lärosäte, samt göra en jämförelse i förhållande till 2002.

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen är god. Högskoleverket har bidragit till att kvaliteten i verksamheten vid universitet och högskolor förbättrats genom att verket planerligt utvärderat och givit förslag till förbättringar för utbildningar som leder till kandidat- och magisterexamen samt till yrkesexamen. Utvärderingarna har omfattat såväl grund- som forskarutbildning. Under 2003 har verket publicerat nio utvärderingsrapporter för utvärderingar genomförda 2002 samt en rapport för en utvärdering genomförd 2003. Ytterligare åtta utvärderingar är genomförda och publiceras under de första månaderna av 2004. Dessutom genomförs en utvärdering av ett lokalt program, personal- och arbetslivsprogrammet. Utvärderingen omfattar tolv lärosäten och publiceras under 2004. Varje utvärdering omfattar ett stort antal lärosäten och innebär ett mycket stort antal granskningar. Förutom genomförandet av 2003 års utvärderingar har återföringskonferenser hållits för 2002 års utvärderingar. I vissa fall har utvärderingarna lett till att redovisningar begärts in från lärosätena. Även sådana redovisningar har handlagts av verket under år 2003. Utvärderingarna för 2004 har startats under året. Detta har inneburit förberedelser, upptaktsmöten samt att bedömargrupper har tillsatts. De institutioner som så önskat har kunnat påbörja självvärderingsarbetet. Verket har också påbörjat planeringen av 2005 års utvärderingar. Utvärderingsarbetet följer den fastställda sexårsplanen.

Åtterrapporing

Antalet genomförda ämnes- och programutvärderingar för grund- och forskarutbildning, antalet utvärderingar av vissa kvalitetsaspekter samt antalet övriga utvärderingar för 2003 framgår av tabell 5.

Den totala kostnaden för respektive typ av utvärdering framgår av tabell 6. En sammanställning av de utvärderingar där rapporter publicerats under 2003, samt en sammanfattning av Högskoleverkets slutsatser, framgår av tabell 7.

Under år 2003 har 9 ämnes- och programutvärderingar genomförts. Totalt har 99 bedömare ingått i utvärderingarnas bedömargrupper. Könsfördelningen har varit 40 kvinnor och 59 män. I grupperna har ingått 17 studenter och 14 doktorander. 8 av bedömarna kan karaktäriseras som avnämare. 40 bedömare har kommit från andra länder än Sverige, framför allt de övriga nordiska länderna. 63 procent av ämnesexperterna (häri ingår inte studenter, doktorander och avnämare) har

Tabell 7. Utvärderingar som genomförts under 2003 (publicerade rapporter)⁷

Rapport	Verkets slutsatser
Utvärdering av grund- och forskarutbildning i arkeologi vid svenska universitet och högskolor Högskoleverkets rapportserie 2003:2 R	Samtliga utbildningar håller god kvalitet. I rapporten poängteras att institutionerna behöver förbättra sin information bl.a. om studentrepresentationen och vara tydligare med att ange krav för kurser och uppsatser. Inom forskarutbildningen bör mer göras för att anpassa utbildningen till 1998 års reform.
Utvärdering av utbildningar i miljövetenskap, miljöteknik och miljö- och hälsoskydd vid svenska universitet och högskolor Högskoleverkets rapportserie 2003:10 R	Samtliga utbildningar håller en tillfredsställande kvalitet. Rapporten innehåller en utvärdering av unga ämnen – utbildningarna behöver profilera sig för att nå en tillräcklig fördjupning och hantera ett vikande söktryck. Samverkan rekommenderas. Andelen disputerade och aktivt forskande lärare behöver ökas.
Utvärdering av ämnet ekonomisk historia vid svenska universitet Högskoleverkets rapportserie 2003:11 R	Ämnet håller en hög akademisk nivå inom både grund- och forskarutbildning. Samtliga utbildningar håller god kvalitet. Antalet studenter har minskat och få studenter går vidare till studier på högre nivå och till forskarutbildning. Lärosätena bör samverka mer bl.a. för att behålla en stark ämnesidentitet och hög kvalitet i undervisningen.
Utvärdering av grundutbildning och forskarutbildning i historia vid svenska universitet och högskolor Högskoleverkets rapportserie 2003:12 R	Både grund- och forskarutbildning i historia är generellt av god klass. Undervisningen fungerar väl och vid samtliga lärosäten som ingår i utvärderingen finns lärare som både undervisar och forskar. Antalet studenter som fortsätter till de högre nivåerna är ganska få. Ett problem är att universiteten sällan rekryterar forskarstuderande som gått grundutbildning vid ett annat lärosäte än det egna. Större ansträngningar behövs för att förbättra den sneda könsfördelningen med män på de högre nivåerna i grundutbildningen, i forskarutbildningen och som lärare men med en övervikt av kvinnor på grundutbildningen i övrigt.
Utvärdering av utbildning i baltiska och keltiska språk vid Stockholms respektive Uppsala universitet Högskoleverkets rapportserie 2003:14 R	Utbildningarna håller god kvalitet. De universitet som ger ämnena har ett s.k. nationellt ansvar för dessa. Detta ansvar kräver dock att ämnens ekonomiska situation underlättas. Lärarkapaciteten är knapp vilket gör ämnena sårbara. Kraven på avhandlingen måste vara realistiska. Det internationella utbytet av studenter och lärare bör öka. Baltiska språk bör samarbeta med andra språk.
Utvärdering av utbildning i slaviska språk och Öst- och Centraleuropakunskap vid fyra svenska universitet Högskoleverkets rapportserie 2003:15 R	Utbildningarna håller god kvalitet. Bedömargruppen rekommenderar lärosätena att formulera strategier för den framtida verksamheten och att pröva nya arbetssätt och samarbetsformer. I utvärderingen uppmärksammas att lärarnas arbetssituation är pressad vilket får konsekvenser för lärarnas tid till egen forskning. För att säkra verksamheten bör lärosätena öka samarbetet med andra lärosäten eller ämnen. Rutinerna för uppsatshandledning bör ses över. Lärosätena bör arbeta mer aktivt för att alla studenter ska studera en period i ett slaviskspråkigt land. Kraven på avhandlingen måste vara realistiska.
Socialt arbete. En nationell genomlysning av ämnet Högskoleverkets rapportserie 2003:16 R	Rapporten redovisar en uppföljning av en tidigare genomförd utvärdering av socionomutbildningen och en utvärdering av grund- och forskarutbildning i socialt arbete. Rapporten är dessutom ett samarbete med Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap som utvärderat forskningen inom ämnet socialt arbete. Socionomprogrammen har utvecklats i positiv riktning sedan verkets förra utvärdering, trots detta framförs kritik mot den låga kravnivån i utbildningarna. Socionomprogrammet har en bred social rekrytering och andelen studenter med invandrarbakgrund har ökat. Det är övervägande kvinnor som går socionomutbildningar eller utbildningar i socialt arbete. Lärosätena försöker aktivt rekrytera fler män och också se till att de stannar kvar. Utbildningarna i socialt arbete håller en tillräckligt god akademisk kvalitet utom i ett fall. Högskolan i Kalmar saknar lärarkompetens, dessutom krävs vissa utvecklingsinsatser för att förutsättningar ska finnas att ge kandidatexamen i ämnet.
Utvärdering av utbildningar i kemi vid svenska universitet och högskolor Högskoleverkets rapportserie 2003:19 R	Utbildningarna håller god kvalitet vid alla utom två av de utvärderade högskolorna (grundutbildningen vid Växjö universitet och Högskolan i Jönköping). Få studenter söker dock till kemiutbildningarna. Samtidigt är efterfrågan på kemiutbildade stor. Lärarna har en ansträngd arbetssituation. Forskarutbildningen i kemi är starkt internationaliserad med goda forskningsmiljöer och gott anseende.
Utvärdering av högskoleingenjörsutbildning, ingenjörsutbildning samt brandingenjörsutbildning vid svenska universitet och högskolor. Del 1 och 2 Högskoleverkets rapportserie 2003:20 R	Utvärderingen visar att de flesta av de utvärderade utbildningarna håller god kvalitet. Högskoleverket ifrågasätter dock examensrätten för flera utbildningar som har brister framför allt vad gäller matematik- och teknikinnehåll. Lärosätena har startat nya program med attraktiva namn för att rekrytera fler studenter. Flera har också breddat sin rekrytering. Högskoleingenjörsutbildningen är väl etablerad på arbetsmarknaden. Bedömargruppen rekommenderar en ökad tydlighet mellan högskoleingenjörsexamen och kandidatexamen. Gruppen tar också upp lärarnas höga arbetsbelastning och brister i utbildningarnas kvalitetssäkring. Samverkan med näringslivet bör utvecklas, likaså internationaliseringen av utbildningarna.
Utvärdering av grundutbildning i facköversättning vid Göteborgs universitet samt studie av översättar- och tolkutbildning idag Högskoleverkets rapportserie 2003:32 R	Utbildningen vid Göteborgs universitet håller en god kvalitet. Söktrycket är högt och studenternas förkunskaper är goda. Bedömargruppen lämnar förslag till hur utbildningen kan utvecklas ytterligare. I den särskilda studien konstateras att antalet översättarutbildningar har ökat under senare år. En snabb expansion har dock gjort det svåröverskådligt för blivande studenter.

9. Tabellen redovisar inte slutsatserna av granskningarna av kvalitetsarbete. Se Hur har det gått? Högskoleverkets kvalitetsgranskningar 2002 (Högskoleverkets rapportserie 2002:21 R).

Övriga utvärderingar	Verkets slutsatser
Karriär genom befordran och rekrytering: Slutrapport Högskoleverkets rapportserie 2003:3 R	Rapporten är den sista i projektet om befordringsreformen och tar upp de huvudsakliga resultaten från projektet. Några exempel på resultat är att antalet professorer har ökat, antalet disputerade adjunkter har minskat betydligt, reformen har inte lett till några större förändringar i fördelningen mellan antalet manliga och kvinnliga professorer och att de befordrade professorerna i stor utsträckning har kvar sina tidigare arbetsuppgifter. I rapporten diskuteras effekterna av reformen för den enskilde, för fakulteten och för lärosätet.
Ackreditering — en öppen fråga Högskoleverkets rapportserie 2003:4 R	I rapporten förklaras begreppet ackreditering. Där redovisas också olika former av ackreditering som används i Sverige och internationellt. Rapporten är skriven i samarbete med Sveriges universitets- och högskoleförbund.
Core curriculum — an educational journey Högskoleverkets rapportserie 2003:5 R	Rapporten är en översättning av en tidigare publicerad rapport. Den redovisar en utvärdering av ett enskilt bildningsinriktat initiativ inom ramen för det affärsrättsliga programmet vid Högskolan i Jönköping.
Enklare och nyttigare? Om metodiken för ämnes- och programutvärderingar Högskoleverkets rapportserie 2003:17 R	På Högskoleverkets uppdrag har en extern expert på utvärdering analyserat vissa av verkets utvärderingar av ämnen och program. Rapporten ger förslag om att fokusera mer på studenternas resultat i utvärderingarna.
Hur har det gått? Högskoleverkets kvalitetsgranskningar år 2002 Högskoleverkets rapportserie 2003:21 R How did things turn out? The National Agency's Quality Appraisals 2002 Högskoleverkets rapportserie 2003:25 R	Rapporten innehåller en analys av 2002 års arbete med kvalitetsarbetsbedömningar och ämnes- och programutvärderingar. Rapporten visar att kvalitetsarbetet vid de flesta universitet och högskolor har förbättrats mellan första och andra bedömningen. Utvärderingarna visar att de flesta utvärderade utbildningarna håller god kvalitet, men ett antal examensrätter har ifrågasatts.
Lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald — en uppföljning av Högskoleverkets utvärdering 1999/2000 Högskoleverkets rapportserie 2003:31 R	Rapporten är en uppföljning av en tidigare genomförd utvärdering. Lärosätena gör allmänt viktiga insatser för att främja de tre kvalitetsaspekterna, i synnerhet den sociala och etniska mångfalden. Ett flertal lärosäten når upp till nästan samma höga nivå som de mest framstående, dock har samtliga lärosäten potentialen att bli ännu bättre.
The Third Report on the National Reviews of Swedish Higher Education by The International Advisory Board Högskoleverkets rapportserie 2003:34 R	I rapporten lämnar Högskoleverkets rådgivande grupp, "Advisory Board" synpunkter på genomförande och resultat av ämnes- och programutvärderingarna. Några rekommendationer är att verket bör genomföra ytterligare tematiska utvärderingar, att studenternas roll i självvärderingsarbetet bör betonas mer och att verket noga bör följa den europeiska utvecklingen inom utvärderingsområdet.

varit internationella experter. Jämfört med tidigare år är de kvinnliga ämnesexperterna i större utsträckning professorer än lektorer.

Avnämarna har framför allt funnits med i utvärderingen av de agrara utbildningarna vilken omfattar en rad yrkesexamina. Avnämarperspektivet uppmärksammas på flera sätt i utvärderingarna. Avnämare kan ingå i bedömargrupperna men de bjuds också in till de återföringskonferenser som avslutar varje utvärdering. Som exempel på hur avnämarperspektivet beaktas kan nämnas återföringskonferensen för utvärderingen av högskoleingenjörsutbildningarna. Där fanns en särskild programpunkt ”*Hur kan samverkan mellan näringsliv och högskolan förbättras?*”.

Utvärderingarna har i vissa fall föranlett kritik från Höskoleverket i form av ifrågasättande av examensrätten. I 38 fall har detta skett. De flesta fallen rör utbildningar som leder till högskoleingenjörsexamen. Dock bör noteras att ifrågasättandet bara gäller enstaka program inom högskoleingenjörsutbildningarna vid några lärosäten, andra program vid samma lärosäte kan vara av god kvalitet. Lärosätena har givits en viss tidsperiod att inkomma med en redovisning av hur man åtgärdat problemen. Under året har verket handlagt redovisningar i ämnena nationalekonomi, företagsekonomi, nygrekiska och latin. Verket har i samtliga dessa fall beslutat att skäl inte längre föreligger för ifrågasättande av examensrätten.

Den utvärdering som Höskoleverket gjorde 1998/99 av landets arkitektutbildningar har följts upp. Uppföljningen visar att utvärderingens slutsatser accepterats av högskolorna och varit till stöd vid reformering av utbildningarna. Resursbristen kvarstår som ett stort problem för utbildningarna.

Ytterligare exempel på ärenden som föranletts av de genomförda utvärderingarna är att Höskoleverket rapporterat till Rådet för högre utbildning om behovet för lärosätena att erhålla stöd för att utveckla samverkansformer i fråga om forskarutbildningen. I utvärderingen av kemiämnet konstaterade verket att de allvarliga rekryteringsproblem som råder både till kemi- och till kemiläroarutbildningarna bör utredas bl.a. genom en inventering och analys av grund- och gymnasieskolans lärarkompetens. I en särskild skrivelse har verket uppmärksammat Skolverket på behovet av en sådan utredning.

Under 2003 har enkätundersökningen *Doktorandspegeln* publicerats. *Doktorandspegeln* är, liksom sin motsvarighet på studentsidan, *Studentspegeln*, ett komplement till ämnes- och programutvärderingarna. *Doktorandspegeln*, som omfattar mer än hälften av landets doktorander, visar att flertalet doktorander upplever att utbildningen är positiv och stimulerande, men att det också finns brister i forskarutbildningen. Introduktionen till forskarutbildningen nämns som ett problem, handledningen ett annat. De kvinnliga doktoranderna uppfattar sin studiesituation som mer utsatt än vad manliga doktorander gör.

Arbetet med att utveckla metoderna för kvalitetsgranskningarna fortsätter. Höskoleverkets rådgivande grupp, ”Advisory Board”, har fortsatt att lämna synpunkter till verket, dels vid en träff med personer från verket, dels i rapportform, se tabell 6. För att få ytterligare under-

lag för en diskussion av utvärderingsmodellen har verket anlitat en extern expert på utvärdering för att skriva en rapport. Rapporten fokuserar framför allt på resultatdelen av utvärderingsmodellen, se tabell 6. Ett underlag för vidare arbete var en sammanställning av svaren på ett antal frågor som ställdes till kvalitetsansvariga vid samtliga lärosäten. Frågorna gällde hur det nya kvalitetsgranskningssystemet har påverkat lärosätenas sätt att arbeta med kvalitetsfrågor.

Sammanställningen och lägesrapporten *Hur har det gått?* Höskoleverkets kvalitetsgranskningar år 2002, utgjorde underlag för det årligen återkommande seminariet med de kvalitetsansvariga. Ett seminarium med studenter som medverkat som bedömare i utvärderingarna planeras att återkomma varje år. Ett av syftena med seminarierna är att samla kunskap om erfarenheterna av verkets granskningar. Sådan information får verket också vid de återföringskonferenser som avslutar varje utvärdering. Ett kontinuerligt samråd med lärosätena sker också bl.a. i samband med förberedelserna inför utvärderingarna.

I utvärderingen av socialt arbete prövades en annan uppläggning av utvärderingsprojektet. Utvärderingen omfattar inte endast grund- och forskarutbildning, utan också forskning i ämnet, och är genomförd i samarbete med Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap. Utvärderingsprojektet under 2003 har innefattat fler bedöarmöten än tidigare i syfte att bedömare ska få ytterligare tillfällen till en fördjupad diskussion av referensramar och bedömning.

Höskoleverket följer den nationella och internationella utvecklingen inom området kvalitetsgranskning av högre utbildning och ingår i flera såväl nordiska som europeiska nätverk. Erfarenheter från andra länders kvalitetsgranskningssystem fås bl.a. genom att personal från verket medverkar som bedömare vid granskningar i andra länder. Verket har också medverkat i ett jämförande nordiskt projekt om studentmedverkan i kvalitetsgranskningar. Verkets engagemang i the European Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education (ENQA) har stärkts. Detta kan exemplifieras av att verket nu förbereder arrangemangen av ENQA:s General Assembly 2004 som kommer att hållas i Stockholm. Ett område som är aktuellt, inte minst internationellt, är ackreditering. I rapporten *Ackreditering – en öppen fråga*, har verket tillsammans med Sveriges universitets- och högskoleförbund utrett begreppen.

För att ytterligare stärka kvaliteten i Höskoleverkets arbete med kvalitetsgranskningarna, och för att få än mer underlag för metoddiskussion har den avdelning inom verket som ansvarar för granskningarna, utvärderingsavdelningen, tillämpat verkets utvärderingsmodell på det egna arbetet. En självvärdering har genomförts, en extern bedömargrupp har genomfört ett platsbesök, och en rapport kommer att lämnas under 2004. Av den preliminära rapporten framgår att utvärderingsavdelningens arbete framstår som gediget och professionellt både nationellt och internationellt.

Redan de återföringskonferenser som hålls i samband med utvärderingarna ger information om förändringsarbete på lärosätena trots att konferenserna hålls kort tid efter att utvärderingsrapporten publi-

cerats. Konferenserna utgör också ett tillfälle att sprida goda exempel mellan lärosätena. De redovisningar som Högskoleverket begär in vid ifrågasättande av examensrätt visar också på förändringar. Förändringarna kan innebära allt från utökade lärartjänster till att ett ämne planeras att upphöra som självständigt ämne vid ett lärosäte. I svaren på de frågor som verket ställt till de kvalitetsansvariga påtalar flera att verkets utvärderingsmodell och sexårsplan nu fungerar som ram för det egna kvalitetsarbetet. Här ges också exempel på hur lärosätena från central nivå stöttar institutionerna i utvärderingsarbetet. Flera exempel ges på konkreta förbättringar och självvärderingens betydelse som utgångspunkt för kvalitetsutveckling betonas. En generell slutsats är att ämnes- och programutvärderingarna bidragit till en allt större medvetenhet om kvalitetsfrågor och har fört ut kvalitetsarbetet på institutionsnivå.

I den lägesrapport om Högskoleverkets kvalitetsgranskningar som överlämnas till regeringen i april 2004 återkommer verket med en sammanfattning och fördjupad analys av genomförda kvalitetsgranskningar. Lägesrapporten kommer också att innefatta en redovisning av de under 2003 genomförda granskningarna av olika kvalitetsaspekter inom ett lärosäte. Förutom den uppföljande granskningen av kvalitetsaspekterna studentinflytande, jämställdhet samt social och etnisk mångfald har verket genomfört tre granskningar av lärosätens kvalitetsarbete. Verket har under året förberett de kommande granskningarna av kvalitetsaspekterna internationalisering och samverkan.

Mål 2

Högskoleverket skall bidra till att öka integrationen av personer med utländsk högre utbildning på den svenska arbetsmarknaden genom bedömning av deras yrkeskompetens. Verket har till uppgift att svara för bedömningar av utländska utbildningar på eftergymnasial nivå och för tillämpningen i Sverige av direktiv och konventioner om erkännande av utländska utbildningar. Verket skall vidare som expertorgan bistå universitet och högskolor med expertkunskaper vid tillgodoräknande av utländsk högre utbildning. Enligt 2 kap. 4 § första stycket skollagen (1985:1100) skall verket besluta om behörighetsbevis för utländska lärare.

Återrapporteringskrav

Redogöra för antalet inkomna och beslutade sådana ärenden.

Redogöra för verkets totala kostnader för denna verksamhet.

Redovisa för antalet beslutade behörighetsbevis för lärare särskilt.

Måluppfyllelse

Tabell 8. Akademiskt erkännande, yrkesmässigt erkännande, lärarbehörigheter, bedömning av godtagbar standard – antal ärenden samt totala kostnader (mnkr).

	2003	2002	2001
Akademiskt erkännande			
Inkomna ärenden	983	1 049	718
Avgjorda ärenden	931	1 061	678
Yrkesmässigt erkännande			
Inkomna ärenden	2 728	2 612	2 062
Avgjorda ärenden	2 587	2 568	1 961
Lärarbehörigheter			
Inkomna ärenden	1 040	1 069	940
Avgjorda ärenden	956	1 153	862
Därav behörighetsbevis	214	260	297
Bedömning godtagbar standard			
Inkomna ärenden	299	294	394
Avgjorda ärenden	303	307	370
Totala kostnader	21,0	18,1	19,6

Måluppfyllelsen är god. Inom området för yrkesmässigt erkännande har strategier för att nå kontakt med arbetsgivarnas organisationer utvecklats. Det goda samarbetet med lärosätena när det gäller akademiskt erkännande (tillgodoräknande av utländsk högre utbildning) har utvecklats ytterligare. Även uppgiften med behörighetsprövning av utländska lärare för arbete i det svenska skolväsendet har fortgått planenligt.

Återrapportering

Bedömningsarbetet har under 2003 haft en fortsatt stark utveckling. Komplexiteten i de inkomna ärendena har föranlett utvecklingssatser såväl när det gäller bedömningsmetod som administrativa rutiner. Handläggningstiderna har med dessa åtgärder kunnat förkortas något.

Insatser har gjorts för att påverka andra aktörer (kommuner, lärarutbildningar, högskolor) till insatser för att underlätta integrationen av lärare (kompletterings- och introduktionsprogram etc.).

Balansen mellan inkomna och beslutade ärenden är tillfredsställande. Såväl antalet ärenden som ärendebalansen framgår ur nedanstående tabell.

2. TILLSYN

Högskoleverket svarar för tillsyn av universitet och högskolor genom att följa upp och granska deras tillämpning av lagar och förordningar. Tillsynens syfte är att bidra till ökad rättssäkerhet för den enskilde genom att påpeka och diskutera brister och problem med det berörda lärosätet. Verket genomför även tillsyn på regeringens uppdrag eller efter att organisationer eller enskilda personer har uppmärksammat brister och problem. Verket svarar också för kanslistöd till Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och Högskolans avskiljandenämnd (HAN).

Mål

Högskoleverket skall tillgodose allmänhetens och enskilda individers rättigheter i förhållande till högskolesystemet genom tillsyn av lärosätenas efterlevnad av lagar och förordningar.

Tabell 9. Verksamhetsgrenens kostnader (mnkr)

	2003	2002	2001
Tillsyn av universitet och högskolor	7,0	6,5	6,0
Kanslistöd till ÖNH och HAN	6,6	5,6	5,6
Summa Tillsyn	13,6	12,1	11,6

Återrapporteringskrav

- Redovisa hur många tillsynsärenden som verket har handlagt under året.
- Redovisa tillsynsärenden av principiell betydelse för universitet och högskolor som handlagts under året. Av redovisningen skall framgå i vilken utsträckning tillsynen haft sin utgångspunkt i verkets egen uppföljnings- och utvärderingsverksamhet eller på initiativ från utomstående aktörer.
- Redovisa vilka åtgärder som berörda universitet och högskolor vidtagit med anledning av tillsynsverksamheten samt vilka ytterligare ärenden som initierats mot bakgrund av genomförd tillsyn.
- Redovisa kostnaden för tillsynen totalt och fördelad på olika slag av tillsynsärenden. Redovisningen skall göras för de senaste tre åren och större förändringar mellan åren skall analyseras och kommenteras.

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen är god. Tillsynsverksamheten har utvecklats väl och har fått uppmärksamhet både i medier och inom sektorn. I allt väsentligt har tillsynsfrågorna handlat om den enskilde studentens rättssäkerhet. Högskoleverket har under året gjort tre tillsynsbesök. Verket har besökt Luleå tekniska universitet, Högskolan Kristianstad och Södertörns högskola. Inför besöken har lärosätena tillställts ett omfattande frågematerial. Verket har i olika sammanhang påpekat att det för studenternas rättssäkerhet är viktigt att anställda vid universitet och högskolor har goda kunskaper om de regler som gäller för verksamheten. I syfte att förbättra informationen om regelverket har verket tagit fram en handledning som kommer att publiceras på verkets hemsida under 2004. Information om handledningen kommer samtidigt att lämnas i olika former till anställda vid universitet och högskolor. Verket har sammanställt alla beslut fattade under 2002 av disciplinnämnder vid universitet och högskolor med staten som huvudman samt domar från överinstanser för samma tidsperiod. Vad gäller effekterna av verkets tillsyn, har lärosätena vid samtliga tillfällen godtagit verkets bedömningar och ändrat den regeltillämpning som verket kritiserat. Verket har informerat om sina ställningstaganden i tillsynsärenden både på hemsidan och genom nyhetsbrevet *Studenträtt*, som har kommit ut med två nummer under året. Verket har under året deltagit i flera seminarier och konferenser, bl.a. Sveriges universitets- och högskoleförbunds seminariedag om validering av reell kompetens vid tillträde och i examen och i Verket för högskoleservice antagningskonferens. Verket har informerat om tillsynen vid bl.a. den s.k. kårdagen och i möten med rektorer och förvaltningschefer vid universitet och högskolor samt Sveriges förenade studentkårer.

Återrapportering

Tabell 10. Kostnader för regeringsuppdrag, egna projekt och enskilda ärenden m.m. (mnkr).

	2003	2002	2001
Regeringsuppdrag och remisser	0,2	0,3	1,3
Egna projekt	1,9	2,4	1,6
Enskilda ärenden	4,8	3,7	3,0
Författningssamling	0,1	0,1	0,1
Summa kostnader	7,0	6,5	6,0

I tabell 9 redovisas kostnaden för tillsynen totalt och i tabell 10 redovisas kostnaden fördelad på olika slag av tillsynsärenden för de senaste tre åren. I tabell 11 redovisas antalet regeringsuppdrag, egna projekt och enskilda ärenden m.m. Under året har 19 tillsynsärenden av principiell betydelse för universitet och högskolor handlagts. Av tabell 12 framgår vilka dessa ärenden är, hur ärendena initierats, vilka åtgärder som berörda universitet och högskolor vidtagit med anledning av tillsynsverksamheten samt vilka ytterligare ärenden som har initierats mot bakgrund av genomförd tillsyn.

Tabell 11. Regeringsuppdrag, egna projekt och enskilda ärenden m.m.

	2003	2002	2001
Genomförda regeringsuppdrag	1	–	1
Pågående regeringsuppdrag	–	–	–
Genomförda egna projekt	6	6	3
Pågående egna projekt	3	3	5
Avgjorda enskilda ärenden	118	129	108
Besvarade remisser	12	10	5

Tabell 12. Ärenden under 2003 där Högskoleverket gjort principiella uttalanden

Ärende	Verkets bedömning	Resultat av tillsynen
Särskilt organ för lärarutbildning. Högskoleverket tog initiativ till projektet.	Högskoleverket utredde under 2002 hur universitet och högskolor tillämpar reglerna om särskilda organ för lärarutbildning. Utredningen visade att 6 av de 22 granskade lärosätena uppfyllde högskoleförfattningarnas krav. De övriga 16 lärosätena anmodades att senast 2003-03-01 redovisa sina åtgärder med anledning av verkets beslut. I maj 2003 fattades det sista beslutet med anledning av projektet. Då hade alla lärosäten som fått någon form av anmärkning vidtagit rimliga åtgärder med anledning av verkets ställningstagande.	Beslut 2003-04-09 och 2003-05-13, reg.nr 31-4684-01 och 31-4002-02
Deltidsstudier och antagning till licentiatexamen. Regeringsuppdrag U2002/4735/DK.	Uppdraget innebär att Högskoleverket skall följa tillämpningen och effekterna av förändringar i högskoleförordningen införda den 1 maj 2002 beträffande möjligheten att finansiera en doktorands deltidstudier samt möjligheten att anta en sökande som endast avser avlägga licentiatexamen till forskarstudier med en första rapportering till regeringen 2003-11-03. Verket kommer fram till att det ännu är för tidigt att säga något om effekterna av ändringarna, men redovisar olika forskarutbildningsansvarigas och doktoranders syn på ändringarna, för- och nackdelar med de nya möjligheterna samt olika fakultetsnämnders/institutioners åtgärder för att förhindra de negativa konsekvenserna. Bland fördelarna med de bägge reformerna nämns bl.a. att de utgör ett steg på väg till större jämlikhet. Beträffande eventuella negativa konsekvenser av finansiering av deltidstudier nämns bl.a. förlängning av utbildningstiden. Beträffande antagning till licentiatexamen finns det, enligt undersökningen, risker med tvästågtagning med åtföljande tidsutdräkter och rättsosäkerhet för doktoranden. Bland åtgärder nämns bl.a. bevakning av att det inte införs en tvästågsmodell.	Rapport 2003-10-28, reg.nr 31-700-03 Rapporten med redovisningen av vissa högskolors tillämpning av reglerna och vidtagna åtgärder för att förhindra negativa konsekvenser av författningsändringarna har överlämnats till regeringen. Högskoleverket kommer vid sina tillsynsbesök att följa upp lärosätenas tillämpning av bestämmelserna.
Föreskrifter om uppdragsutbildning. Uppdragsutbildning – en vägledning. Högskoleverket tog initiativ till projektet.	Högskoleverket har utarbetat de föreskrifter som verket anser behövs i anslutning till förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid statliga universitet och högskolor. Högskoleverket har i samband med utarbetandet av föreskrifterna inhämtat material och synpunkter från lärosätena. Verket ger i en vägledning sin syn på hur förordningen om uppdragsutbildning kan tolkas. Även exempel på hur olika universitet och högskolor tolkar bestämmelserna tas upp. I rapporten ges först en kort bakgrund om de senaste årens utredningar och uttalanden på området. Därefter följer bl.a. tips på vad avtal och riktlinjer kan innehålla. Frågor om t.ex. vem som får vara uppdragsgivare, mellanhänder som förmedlar uppdragsutbildning, samarbete med andra utbildningsanordnare tas också upp. Även frågor om utbildningsbevis, tillgodoräknade och avgifter berörs.	Föreskrifter av Högskoleverket om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor (HSVFS 2003:3) Föreskrifterna trädde i kraft 2003-09-15. Rapport Uppdragsutbildning – en vägledning Högskoleverkets rapportserie 2003:35R Rapporten har skickats till alla lärosäten.
Studiefinansiering för doktorander. Högskoleverket tog initiativ till projektet.	Högskoleverket utreder hur universitet och högskolor tillämpar reglerna om studiefinansiering för doktorander. I rapporten sammanfattas redovisningar från forskarutbildningsansvariga och doktorandrepresentanter inom några olika ämnen och vetenskapsområden vid ett antal universitet och görs en analys av rättsläget. Utredningen visar att reglerna tillämpas på olika sätt vid olika fakultetsnämnder/institutioner även vid samma lärosäte. Verket kommer fram till att det finns behov av vissa kompletteringar/förtydliganden av gällande regler, bl.a. beträffande ansvar för säkrad finansiering efter antagningen, förnyad anställning som doktorand, den studiecociala situationen för doktorander med utbildningsbidrag och med stipendier m.m. För att förbättra förutsättningarna för högskolans planeringsmöjligheter beträffande studiefinansiering och därvid stärka doktorandernas rättssäkerhet, föreslår verket att det i högskoleförordningen införs en regel om skyldighet att upprätta, fastställa och följa upp finansieringsplaner minst en gång per år.	Tillsynsrapport Studiefinansiering för doktorander – rättssäkerhetsaspekter Högskoleverkets rapportserie 2003:33 R Rapporten med förslag till förordningsändring beträffande krav på finansieringsplan har skickats till regeringen. Vidare har rapporten skickats till bl.a. rektorer vid alla lärosäten och till alla dekaner.
Studenternas kostnader i samband med högskoleutbildning. Högskoleverket tog initiativ till projektet.	Utbildningen vid universitet och högskolor skall vara avgiftsfri, men studenterna skall betala vissa kostnader i samband med studierna. Många gånger är det emellertid svårt att dra gränsen mellan vad högskolan skall svara för och vad studenterna skall betala. Högskoleverket anser att det behövs förtydligande regler i högskoleförordningen och lägger fram förslag till sådana regler.	Beslut 2003-12-16, reg.nr 31-1570-02 En skrivelse med utredning och förslag till förordningsändringar har skickats till regeringen.

Ärende	Verkets bedömning	Resultat av tillsynen
Urvalsprinciperna till fristående påbyggnadskurs för studenter som även läser på program. En student gjorde anmälan.	Linköpings universitet tillämpar s.k. platsgaranti för studenter som sökterminen läser på fristående kurs vid antagning till fristående kurser. De lokala reglerna undantar studenter som tidigare varit heltidsstuderande på fristående kurser vid universitetet, men samtidigt kommit vidare i sina studier inom ett program, från platsgarantin. Tillämpningen av regeln har medfört att de aktuella studenterna inte fått fortsätta på B-kursen, trots att de föregående termin varit antagna till A-kursen vid universitetet och uppnått goda studieresultat. Utformningen av regeln kan dock, enligt Högskoleverkets bedömning, inte anses stå i strid med bestämmelserna om urval i högskolelagen och högskoleförordningen.	Beslut 2003-01-13, reg.nr 31-2129-02 Verket har noterat att Linköpings universitet avser att arbeta om informationen om regeln om platsgaranti.
Kostnader för obligatorisk vinterutbildning på annan ort. En student gjorde anmälan.	Högskoleverket konstaterar att det i Lärarhögskolans i Stockholm lokala regelverk anges att ett kostnadsfritt alternativ alltid skall tillhandahållas om det i utbildningen ingår obligatoriska moment som medför extra kostnader för den studerande. Den s.k. vinterutbildningen är ett obligatoriskt kursmoment för blivande idrottslärare vid Lärarhögskolan i Stockholm. Högskolan lämnade inte något bidrag till studenternas extrakostnader för vinterutbildningen och erbjöd inte heller studenterna ett kostnadsfritt alternativ. Om högskolan ansåg att det inte var möjligt att tillhandahålla ett kostnadsfritt alternativ, borde högskolan – i enlighet med vad verket uttalat i rapporten Avgiftsfri utbildning (1996:3 R) – lämna ett betydande bidrag till kostnaderna.	Beslut 2003-01-22 och 2003-03-07, reg.nr 31-2928-02 Lärarhögskolan i Stockholm har redovisat att högskolan kommer att tillhandahålla ett kostnadsfritt alternativ till vinterutbildningen.
Examination enligt tidigare gällande kursplan. En student gjorde anmälan.	I ärendet var ostridigt att en student hade rätt att bli examinerad enligt tidigare gällande kursplan. Studenten deltog i en tentamen som hölls inom ramen för den nya kursplanen. Reglerna enligt denna kursplan blev därmed gällande. Studenten ansåg dock att hon skulle bli examinerad enligt den tidigare gällande kursplanen. Högskoleverket konstaterar att studenten inte med framgång kan göra anspråk på att bli examinerad enligt reglerna uppställda i den tidigare gällande kursplanen, om hon inte påpekat detta innan tentamen.	Beslut 2003-01-20, reg.nr 31-3543-02 Högskoleverket uppmanar universitetet att på ett lämpligt sätt informera studenterna om hur man skall gå tillväga för att få möjlighet att examineras enligt tidigare gällande kursplan.
Former för att bedöma students prestationer. En student gjorde anmälan.	En student hade blivit underkänd på en skriftlig tentamen. Hon genomgick därefter en omtentamen. Hon blev aldrig underkänd på denna omtentamen, utan tilläts i stället att komma in med skriftliga kompletteringar för att på så sätt nå kraven för godkänt. Detta förfarande nämndes inte i kursplanen. Högskoleverket konstaterar att de i ärendet redovisade problemen som uppstått på grund av detta examinationsförfarande visar hur viktigt det är att formella regler i kursplanen följs.	Beslut 2003-01-24, reg.nr 31-3883-02 Högskoleverket konstaterar att högskolan bör se över reglerna för examination vid den aktuella institutionen.
Kungl. Tekniska högskolans (KTH) beslut att ogiltigförklara betygsbeslut. Två studenter gjorde anmälan.	KTH ansåg att beslutet att godkänna studenterna var en nullitet, eftersom det stred mot kravet på saktighet vid examination, ett krav som ytterst grundar sig på 1 kap. 9 § regeringsformen, varför något gynnande förvaltningsbeslut inte hade fattats. Högskoleverket finner att KTH inte haft något rättsligt stöd för att vare sig ogiltigförklara eller ändra besluten att godkänna studenterna och ställer sig kritiskt till KTH:s agerande.	Beslut 2003-01-30, reg.nr 31-5637-02
Utländsk läkare och studerande var inte formellt antagen på läkarutbildningen. Läkaren gjorde anmälan.	En utländsk läkare som var tvungen att läsa en kurs för att få svensk läkarlegitimation anmälde Karolinska institutet (KI) till Högskoleverket eftersom han inte formellt var antagen till kursen i pediatrik, vilket han fått besked om. Att läkaren inte var antagen medförde att han inte fick samma möjlighet som de ordinarie studenterna att byta examinator. Verket konstaterar att för att få gå på en kurs inom den grundläggande högskoleutbildningen och bli examinerad krävs att den sökande är antagen till kursen. Den som inte är antagen till en utbildning har varken de rättigheter eller de skyldigheter som tillkommer en student. Trots att läkaren således inte var student i högskoleförordningens mening fick han delta i både undervisning och examination, vilket är formellt felaktigt.	Beslut 2003-02-05, reg.nr 31-2974-02 Högskoleverket har förutsatt att KI kommer att arbeta för att förbättra personalens kunskaper om bestämmelser för antagning och examination, så att liknande fall undviks i framtiden. Läkaren har blivit antagen och påbörjat en kurs.

Ärende	Verkets bedömning	Resultat av tillsynen
Den psykosociala arbetsmiljön för doktorander vid Lunds universitet. Lunds doktorandkår gjorde anmälan.	Högskoleverket inhämtade yttrande från Lunds universitet och från Arbetsmiljöverket – Arbetsmiljöinspektionen i Malmö. Verket konstaterar att universitetet nyligen har antagit riktlinjer för relationer mellan institutioner/fakulteter och forskarstuderande och att dessa kan utgöra ett bra stöd för doktorander för att kunna tillvarata sina rättigheter. Efter genomgång av riktlinjer från flera fakultetsnämnder/institutioner påpekar verket att ovillkorligt krav på undervisning saknar stöd i högskoleförordningarna, att ansvar för att upprätta individuella studieplaner ligger på fakultetsnämnden även om nämnden har delegerat sådana uppgifter till institutionen samt att en individuell studieplan inte utgör en frivillig överenskommelse. I övrigt anser verket att universitetet har tagit flera initiativ till att undersöka doktorandernas situation och vidtagit olika åtgärder för att förbättra doktorandernas rättssäkerhet samt att detta är en pågående process. Verket hänvisar även till olika statliga utredningar på området.	Beslut 2003-02-19, reg.nr 31-1551-02 Regeringen har i beslut 2003-03-13 överlämnat en likalydande skrivelse från doktorandkåren till Forskarutbildningsutredningen. Universitetsstyrelsen har beslutat om obligatorisk utbildning för handledare. Arbetsmiljöinspektionen har svarat att man följer utvecklingen för att senare kunna genomföra insatser.
Felaktig antagning till socionomprogram. En student gjorde anmälan.	Högskoleverket kritiserar Umeå universitet för att universitetet beslutat om urvalsgrund, s.k. ortsförtur, för en utbildning som vände sig till nybörjare i högskolan. Regeringen hade aviserat att nya bestämmelser skulle införas i högskoleförordningen med anledning av propositionen Den öppna högskolan (prop. 2001/02:15). Författningsändringarna trädde i kraft den 1 januari 2003. Eftersom något bemyndigande inte hade beslutats inför höstantagningen 2002, borde universitetet inte ha tillämpat urvalsgrunden "ortsförtur" redan då.	Beslut 2003-03-11, reg.nr 31-3715-02
Rätt för student att kräva en plats på en kurs som ges senare i ett program. En student gjorde anmälan.	En student antogs på läkarprogrammet vid Karolinska institutet (KI). Han fick från tidigare utbildning tillgodoräkna sig kurser motsvarande de fyra första terminerna. KI kunde inte ge honom någon plats på kurs på termin fem eftersom kursen var full. Högskoleverket konstaterar att studenten i och med att han blev antagen till läkarprogrammet har rätt att följa programmets kurser i enlighet med den ordning som är föreskriven i utbildningsplanen. Verket menar att högskoleförordningarna däremot inte ger studenten rätt att kräva en plats på en kurs som ges senare i programmet. Studenten får i stället invänta en ledig plats enligt det kösystem som KI inrättat.	Beslut 2003-03-20, reg.nr 31-4480-02
Universitetets ansvar att utse handledare och fastställa en individuell studieplan. En doktorand gjorde anmälan.	Högskoleverket konstaterar att Lunds universitet har ansvar för att utse handledare och för att fastställa en individuell studieplan för en doktorand även om samförstånd med doktoranden inte kunnat uppnås. Verket konstaterar vidare att det inte finns något annat sätt att besluta om avbrott i forskarutbildning mot doktorandens vilja än genom att dra in rätten till handledning med stöd av 8 kap. 10 § högskoleförordningen. Den av universitetet valda lösningen med "registrering som passiv" på grund av att doktoranden – enligt universitetet – inte bedrivit forskarstudier i någon nämnvärd omfattning, har däremot inget stöd i högskoleförordningen.	Beslut 2003-06-04, reg.nr 31-4564-02 Verket har förutsatt att Lunds universitet ser till att en individuell studieplan upprättas och att handledare utses för doktoranden samt att universitetet i fortsättningen följer högskoleförordningens regler vad gäller doktorandens forskarutbildning. Lunds universitet har följt verkets beslut.
Studentinflytande. En studentkår gjorde anmälan.	Högskoleverket anser att Stockholms universitet har brustit i sin skyldighet att i god tid samråda med studenter. Verket anser att det kan vara svårt för enskilda tjänstemän att under beredningen av ett ärende bedöma om och när samråd måste ske med studentrepresentant enligt 3 kap. 9 § andra stycket andra meningen högskoleförordningen. Det finns därför anledning för ett universitet eller en högskola att fastställa riktlinjer för hur detta skall hanteras inom lärosätet. I överensstämmelse med vad regeringen uttalat beträffande representation i organ, bör sådana riktlinjer tas fram i samverkan med studentkåren.	Beslut 2003-06-18, reg.nr 31-976-02
Lång handläggningstid vid begäran om tillgodoräknande. En student gjorde anmälan.	Högskoleverket konstaterar att Uppsala universitets handläggning av ärendet om tillgodoräknande uppvisar allvarliga brister, vilket universitetet också har vidgått. Universitetet har förklarat att berörd institution har vidtagit åtgärder för att förhindra att liknande händelser inträffar, bl.a. har en särskild ansökningsblankett för tillgodoräknande tagits fram och dessa ärenden diarieförs omedelbart när de kommer in till universitetet. Med hänsyn till de av universitetet vidtagna åtgärderna och eftersom universitetet nu har bifallit anmälarens begäran om tillgodoräknande, finner verket ingen anledning att följa upp ärendet.	Beslut 2003-06-26, reg.nr 31-1831-03 Högskoleverket förutsätter att en korrekt handläggning av ärenden om tillgodoräknande sker i framtiden, i enlighet med de åtgärder som universitetet redan vidtagit.

Ärende	Verkets bedömning	Resultat av tillsynen
Styrmans- respektive maskinteknikerexamen vid Högskolan i Kalmar. Högskoleverket tog initiativ till ärendet.	Av examensordningen framgår att utbildningarna till sjökaptan respektive sjöingenjör om minst 120 poäng, skall utformas så att styrmans- respektive maskinteknikerexamen kan uppnås efter 70 poäng. Utbildningarna har utvärderats av Högskoleverket som fann att det vid Högskolan i Kalmar saknades möjlighet för de studenter som läser på de fyraåriga utbildningarna att ta examen efter 70 poäng. Högskoleverket beslutade att följa upp frågan inom ramen för den ordinarie tillsynsverksamheten.	Beslut 2003-09-08 reg.nr 31-2570-03 Högskoleverket konstaterar att Högskolan i Kalmar numera uppfyller examensordningens krav för styrmans- respektive maskinteknikerexamen.
Utestängning från undervisning. En student gjorde anmälan.	Högskoleverket anser att Stockholms universitet har varit otydligt i sin information om begränsning av antalet tentamenstillfällen.	Beslut 2003-09-16, reg.nr 31-5233-02 Högskoleverket föreslår att universitetet i framtiden utformar sina kursplaner så att det otvetydigt framgår hur många tentamenstillfällen som erbjuds.
Handläggning av ärende om examensrätt. Studentkåren vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla gjorde anmälan.	Högskoleverket kan inte undgå att kritisera Högskolan i Trollhättan/Uddevalla för att högskolan erbjöd en utbildning som skulle leda till en magisterexamen i företagsekonomi utan att högskolan hade någon sådan examensrätt. Högskolan startade sedan utbildningen fastän den saknade ett skriftligt avtal eller något egentligt samarbete med något annat lärosäte som hade rätt att utfärda magisterexamen i företagsekonomi. Informationen till studenterna har dessutom varit bristfällig och inkorrekt. Verket anser att det är olämpligt att erbjuda en utbildning som skall leda till en examen, när förutsättningarna för att studenterna skall erhålla denna examen är oklara.	Beslut 2003-10-13, reg.nr 31-2185-03 Högskolan har förklarat att frågan om magisterexamen i företagsekonomi är löst genom ett samarbete med Örebro universitet.
Examination utan stöd i kursplan. Studenter och studentkåren vid Lärarhögskolan i Stockholm gjorde anmälan.	Högskoleverket anser att, när de ansvariga för aktuell kurs avsåg att införa en skriftlig examination — vilket innebar en ändring av föreskrifterna i den fastställda kursplanen — de kursansvariga borde ha vänt sig till behörig instans, som hade att ta ställning till frågan. Föreskrifter i kursplaner, om bl.a. examinationsform, är grunden för examinatorns myndighetsutövning mot studenter och formella krav ställs på hur föreskrifter skall beslutas och ändras. Att de kursansvariga är överens med studenterna är därför inte tillräckligt i sammanhanget. Verket har till Lärarhögskolan i Stockholm också framfört kritik för att det under ärendets gång framkommit att högskolan har gett studenterna fel version av kursplanen på den aktuella kursen. Detta har lett till att studenterna har fått läsa en annan bok än den som ingick i den fastställda kursplanen. Studenterna har dessutom tvingats göra en skriftlig examination utan att denna examinationsform haft stöd i kursplanen.	Beslut 2003-11-04, reg.nr 31-2050-03 Högskoleverket förutsätter att Lärarhögskolan ser över sina rutiner för hantering av kursplaner och informerar berörd personal om att föreskrifter i kursplaner är bindande regler som har stor betydelse för studenternas rättssäkerhet och därför måste följas samt ändras i behörig ordning och av rätt instans.
Linköpings universitets beslut att ställa in en utbildning. En student gjorde anmälan.	Universitetet anförde att man i sin katalog hade angivit att kurser kunde komma att ställas in vid för få sökande, i det aktuella fallet 40 procent av antalet platser. Det fanns även pedagogiska och ekonomiska skäl till att utbildningen i det aktuella fallet ställdes in. Högskoleverket finner, oaktat av vad universitetet anfört som skäl, att universitetet haft ett juridiskt ansvar för att utbildningen skulle ha givits. Detta motiverar verket med att universitetet inte hade ställt upp något förbehåll i antagningsbeskedet som sändes till anmälaren om att utbildningen kunde ställas in vid för få sökande. Förutsättningarna för återkallelse av ett gynnande förvaltningsbeslut var inte heller för handen.	Beslut 2003-11-18, reg.nr 31-3811-03
I ett beslut (2003-04-14, reg.nr 31-4254-02) ifrågasatte Högskoleverket Ekonomihögskolans vid Växjö universitet beslut att ställa in en utbildning — nu fråga om uppföljning av detta beslut.	Högskoleverket konstaterar att Ekonomihögskolans nya rutiner — att beslut om att ställa in en kurs måste göras innan studenten erhållit antagningsbeskedet — ligger väl i linje med vad verket föreslagit som lämpligt förfarande i ett annat beslut angående inställd utbildning (se beslut 2003-11-18, reg.nr 31-3811-03).	Beslut 2003-11-24, reg.nr 31-4452-03
Handledning av uppsats efter kurs slut. En student gjorde anmälan.	Högskoleverket kritiserar Högskolan i Skövde för bristfällig handledning. En student hade fått fortsatt handledning efter kursens slut, men endast i mån av tid hos handledaren. Något betyg hade inte satts på studentens uppsats. Inte heller hade högskolan föreskrivit att handledningen upphör vid kursens slut. Högskolan har anfört att det finns en skyldighet att på nytt registrera sig på kursen för att få handledning, men inte heller detta har föreskrivits. Av utredningen framgår att studenten faktiskt fått viss handledning, men att den måste karaktäriseras som bristfällig.	Beslut 2003-11-24, reg.nr 31-1905-03

3. UPPFÖLJNING OCH INFORMATION

Högskoleverket utvecklar, samlar in, bearbetar, sammanställer och analyserar data om högskolan. Detta sker bl.a. inom ramen för den officiella statistiken inom högskolesektorn. Verket utreder vidare högskolans verksamhet i förhållande till olika krav och förväntningar som ställs på högskolan och till viktiga tendenser i samhället. Detta görs ur både ett nationellt och ett internationellt perspektiv. Verket genomför utredningar av aktuella frågor som har betydelse för högskolans utveckling.

Högskoleverket ansvarar för att öka kunskaperna om och intresset för högre utbildning och forskning. Det gör verket genom övergripande, saklig och lättillgänglig information om studier vid svenska universitet och högskolor samt genom information om studier utomlands. Informationen vänder sig till presumtiva studenter. Verket ansvarar vidare för vissa regler om tillträde till högskolan och för att informera om dessa samt att administrera och utveckla högskoleprovet.

Verksamhetsgrenen omfattar också det svenska Enic/Naric-kontoret, bedömning av utländska utbildningar, ansvar för EG-direktivens tillämpning i Sverige samt bedömningar av godtagbar standard vid utländska universitet och högskolor.

Mål

Högskoleverket skall utveckla statistik avseende verksamheten vid universitet och högskolor och analyserna av denna samt belysa högskolesektorns betydelse i ett regionalt och i ett nationellt perspektiv.

Åtterrporteringskrav

- Leverera ett underlag till Högskoleverkets årsrapport som skall vara tillgängligt för Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 14 april 2003. Årsrapporten inklusive analyser skall vara tillgänglig senast den 28 maj 2003.
- Uppgifterna i årsrapporten skall, i de fall samma uppgifter ingår i de årsredovisningar som lärosätena inlämnar till regeringen, vara avstämde mot uppgifter i respektive lärosätes årsredovisning. Eventuella skillnader skall förklaras.
- I årsredovisningen redogöra för hur verket under budgetåret har utvecklat dels olika slag av underlag för bättre beskrivning av tillgång och efterfrågan av utbildade, dels den samverkan och dialog med andra berörda intressenter som skett under året.
- Komplettera den statistiska uppföljningen av grundutbildningen och forskarutbildningen med beskrivningar av förändringar och trender på arbetsmarknaden med hjälp av tillgänglig statistik samt hur antalet utbildade svarar mot dessa förändringar.

Tabell 13. Verksamhetsgrenens kostnader (mkr)

	2003	2002	2001
Summa Uppföljning och information	141,1	135,9	158,8

- Belysa omvärldens krav och förväntningar på högskolesektorn genom att sammanställa fakta om aktuella trender inom arbetsliv och samhälle.
- Samverka med Statistiska centralbyrån (SCB) och andra myndigheter och organisationer i detta arbete i syfte att skapa bättre former för redovisning av tillgång och tillskott av utbildade med olika inriktning och studieomfattning (examen, antal poäng, etc.). Årligen följa upp och redovisa viktiga förändringar som kan inverka på förutsättningarna att nå de examinationsmål som regeringen fastställt för olika utbildningar. Viktigt är att verket skapar nya forum för dialog mellan högskolan och berörda avnämare och andra intressenter.
- Redogöra för hur verket har arbetat med att: belysa högskolesektorns betydelse i ett regionalt och i ett nationellt perspektiv, efter samråd med Internationella programkontoret för utbildningsområdet redovisa och kommentera den internationella rörligheten bland lärare, forskare och studenter inom grund- och forskarutbildning.
- Redovisa hur kravet på tillgänglighet m.m. enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken har uppfyllts.

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen är god. Högskoleverket har tillsammans med SCB utvecklat, samlat in, analyserat och publicerat data om universitet och högskolor. Publicering har ägt rum i *Årsrapport 2003*, fem *Statistiska meddelanden*, nio rapporter samt nio s.k. *Statistik&Analys-PM* på verkets hemsida. Vidare har särskilda utvecklingsinsatser gjorts för att öka kvaliteten i forskarutbildningsstatistiken samt redovisa högskolenybjörjares utbildningsbakgrund med fokus på kommunal vuxenutbildning.

Åtterrapporering

- Underlaget till *Högskoleverkets årsrapport* har gjorts tillgängligt för Regeringskansliet till den 14 april 2003. Årsrapporten med analyser var tillgänglig den 28 maj 2003.
- I verkets analyser av den ekonomiska redovisningen som lärosätena lämnar till verket korrigeras felaktigheter. Större avvikelser från lärosätenas årsredovisningar framgår av noter till de tabeller som redovisas i verkets årsrapport.
- För att bättre beskriva tillgång och efterfrågan på högskoleutbildade har verket under året utrett det framtida behovet av högskolelärare (bl.a. mot bakgrund av den demografiska utvecklingen och ”50-procentsmålet”). Vidare har en omfattande analys av den framtida tillgången på personer med utbildning till läkare, sjuksköterska, tandläkare, sjukgymnaster respektive arbetsterapeuter initierats. För båda utredningarna har Prognosinstitutet fått i uppdrag att ta fram underlag. Den senare analysen sker även i samverkan med Social-

styrelsen. Verket genomförde under våren en konferens om behov och dimensionering av lärarutbildningar.

- Omvärldens krav och förväntningar på högskolesektorn har belysts genom sammanställningar och analys av fakta. Resultaten har gjorts tillgängliga via en rapport som om generella trender inom arbetsmarknaden med en analys av kommande utbildningsbehov. Rapporten innehåller även resultat från en studie av ungdomars syn på högre studier kopplade till förväntningar på arbetsmarknaden. Vidare har en rapport om ingenjörsutbildningen, ingenjörernas roller och det framtida behovet av ingenjörer tagits fram i samarbete med Ingenjörsvetenskapsakademien. För att sprida resultaten av analyserna har ett antal konferenser genomförts med deltagande från högskolesektorn, organisationer på arbetsmarknaden och andra myndigheter. Information om trender, prognoser, rapporter m.m. har dessutom kontinuerligt publicerats på verkets hemsida.
- Tillgång på utbildade med olika inriktningar och studieomfattning redovisas löpande i *Statistiska meddelanden*. Uppgifterna är även tillgängliga i verkets nationella uppföljningsdatabas NU. Dialogen med omvärlden har vidareutvecklats. Mycket tid har lagts ner på att arrangera och delta i konferenser och seminarier som rör gränslandet mellan högskola och arbetsmarknad. Verket har även ett formaliserat regelmässigt utbyte med ett antal organisationer.
- För att belysa övergången från högskola till arbetsmarknad publicerade verket och SCB under 2003 tillsammans en rapport om studenternas etablering på arbetsmarknaden. Motsvarande uppgifter för studenter med utländsk bakgrund kommer att publiceras under 2004, men redovisades i korthet redan i årsrapporten 2003.
- Högskolesektorns betydelse i ett regionalt och i ett nationellt perspektiv redovisas i årsrapporten som fördelning av utbildningsplatser samt övergången till högre utbildning per län. Uppgifterna kan vidare elaboreras i en interaktiv databas i anslutning till NU-databasen. Den internationella rörligheten bland lärare och studenter följs upp årligen. Uppföljningen bygger dels på data som rapporteras in från lärosätena, dels på kompletterande uppgifter från Centrala studiemedelsnämnden (CSN) rörande utlandsstuderande med studiemedel. Uppgifter finns om in- och utresande studenter fördelade på olika utbytesprogram och s.k. freemovers, dvs. studenter som själva skaffar sig en studieplats utomlands. Från Internationella programkontoret inhämtas uppgifter om studenter i bl.a. Erasmus-programmet. Uppgifter om in- och utresande forskarstuderande och lärare är fördelade på vetenskapsområde. Alla uppgifter finns per lärosäte och grupp av land (EU, övriga Europa, USA, övriga OECD, världen i övrigt). Resultaten publiceras i årsrapporten och i NU-databasen.
- Kravet på tillgänglighet enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken har uppfyllts genom att data om universitet och högskolor dels finns att tillgå i NU-databasen, dels genom att delar

av SCB:s universitets- och högskoleregister har utvecklats och gjorts allmänt åtkomliga via nätet.

Återrapporteringskrav

- Högskoleverket skall informera om högskolestudier för att stimulera fler att söka sig till högskoleutbildning. Informationen skall vara övergripande, neutral och lättillgänglig. Ange kostnaderna för verkets information om högskoleverksamhet och om det samlade utbudet av utbildning vid universitet och högskolor.

Återrapportering

Under året inleddes ett samarbete mellan Högskoleverket och Verket för högskoleservice (VHS) vad gäller integrationen av det nya antagningssystemet (NyA) med verkets webbplats studera.nu. VHS övertar formellt ägandet av studera.nu:s söktjänst när NyA satts i bruk. Ägarskiftet avser systemet bakom sökfunktionen ”Hitta utbildning”. Integrationen medför bl.a. att universitet och högskolor bara behöver utforma en lokal systemlösning för att publicera sitt utbildningsutbud.

Studera.nu har förbättrats under år 2003 med syftet att anpassa informationen även till äldre blivande studenter. Det har också blivit lättare att hitta den information man söker. Webbplatsen har utvärderats under året. Utvärderingen visar att studera.nu uppfattas som saklig, korrekt och aktuell. Webbstatistik för webbplatsen visar att den har ca 65 000 unika besökare i månaden vid högsäsong, dvs. under februari, mars, april samt augusti, september och oktober.

Högskoleverkets filmer under mottot ”Utveckla dina talanger” hade som syfte att få fler ungdomar att se högskolestudier som ett alternativ. Filmerna visades på SF:s biografier under fyra veckor i februari–mars. Utvärderingen visade att målgruppen anser att filmerna är annorlunda, intresseväckande, underhållande och trovärdiga. Filmerna hänvisade till studera.nu och besöksstatistiken under den tid filmerna visades låg på runt 77 000 unika besökare.

Verket har visat upp studera.nu och informerat om studier i Sverige och utomlands vid tre utbildningsmässor under året.

Årets upplaga av *Studenthandboken*, som tryckts i 260 000 exemplar, har fått ett mindre textomfång och i stället fler hänvisningar till universitetens och högskolornas egna webbplatser samt till studera.nu. *Doktorandhandboken* uppdateras kontinuerligt och en större översyn av såväl den svenska som den engelska versionen har gjorts under året. Broschyren *Studera utomlands* har gjorts om under året och tryckts i 25 000 exemplar.

Högskoleverkets broschyrer med huvudmålgruppen invandrarföräldrar trycktes första gången 2001 på sju olika språk samt på lätt svenska. Under 2002 trycktes 25 000 nya ex. Även under 2003 gjordes nytryck. Universitet och högskolor använder materialet i sin rekry-

tering, det finns på gymnasieskolor, kommunala vuxenskolan och hos SFI-ansvariga (svenska för invandrare), det har skickats till olika invandrargruppernas riksförbund och kvinnoförbund samt till bibliotek och arbetsförmedlingar. Materialet har också marknadsförts i olika invandrartidningar.

Övriga återrapporteringskrav

Återrapporteringskrav

- Högskoleverket skall stödja den fortsatta utvecklingen av högskolans utbildning av lärare och samverka mellan lärosäten och skolväsende bl.a. via regionala utvecklingscentrum. Verket skall i årsredovisningen redovisa genomförda insatser.

Återrapportering

Högskoleverket har anordnat en konferens om lärarutbildningens dimensionering. Verket har också under året lämnat bidrag till Regeringskansliets seminarier om lärarutbildningen.

Återrapporteringskrav

- Högskoleverket skall för att förbättra kvaliteten vid universitet och högskolor genomföra prövningar av examenstillstånd och prövningar av vetenskapsområden. Återrapportera vilka olika kategorier av ärenden som har inkommit och avgjorts om: prövning av examenstillstånd, prövning av vetenskapsområden, och andra större prövningar.
- Redogöra för den totala kostnaden för respektive ärendekategori.
- Kort beskriva om och hur verket bedömer att prövningarna har förbättrat kvaliteten vid lärosätena.
- Redovisa vilka ytterligare ärenden som initierats av verket mot bakgrund av detta.
- Redovisningen skall där så är relevant lämnas för de senaste tre åren och större förändringar mellan åren skall analyseras och kommenteras.

Återrapportering

Måluppfyllelsen är god. Högskoleverket har under 2003 avslutat 18 ärenden om examenstillstånd. Verket har under året inte fått någon ansökan om vetenskapsområde på remiss.

Tabell 14. Totala kostnader för information om högskoleverksamheten och det samlade utbudet (mnkr)

	2003	2002	2001
Totala kostnader	8,2 ¹⁰	12,8	12,9

10. Minskningen beror framförallt på minskade kostnader för studera.nu och Studenthandboken.

Tabell 15. Genomförda prövningar av examenstillstånd, resultatet av prövningarna, uppföljning av beslut om examenstillstånd samt totala kostnader (mnkr)

	2003	2002	2001
Prövning av examenstillstånd			
Högskolor med offentlig huvudman	13	28	57
varav resultatet blev bifall	(12)	(25)	(49)
varav resultatet blev avslag	(1)	(3)	(8)
Enskilda utbildningsanordnare	5	8	9
varav resultatet blev bifall	(4)	(8)	(8)
varav resultatet blev avslag	(1)	(0)	(1)
Summa prövningar	18	36	66
Totala kostnader	2,9	3,0	6,0
Uppföljning av beslut om examenstillstånd			
Högskolor med offentlig huvudman	14		
varav resultatet blev bifall	(13)		
varav resultatet blev avslag	(1)		
Enskilda utbildningsanordnare	1		
varav resultatet blev bifall	(1)		
varav resultatet blev avslag	(0)		
Summa uppföljningar	15		
Totala kostnader	0,6		

Tabell 16. Genomförda prövningar av vetenskapsområden samt totala kostnader (mnkr)

	2003	2002	2001
Antal prövningar av vetenskapsområden	0	1	1
Totala kostnader	0,1	0,7	0,5

Under året har 17 ansökningar om examenstillstånd handlagts. Därutöver har Högskoleverkets styrelse fattat beslut om att ge samtliga statliga lärosäten rätt att utfärda den nyinrättade yrkeshögskoleexamen. Antalet avslutade prövningar av examenstillstånd, uppdelat på högskolor med offentlig huvudman och enskilda utbildningsanordnare, framgår av tabell 15. Av tabellen framgår också resultatet av prövningen samt kostnaden. Såväl ansökningar från högskolor med offentlig huvudman som ansökningar från enskilda utbildningsanordnare har minskat i antal jämfört med tidigare år.

Under året har 15 tidigare beslut om examensrätt följts upp, att jämföra med året innan då 3 uppföljningar genomfördes. I samtliga fall utom ett beviljades fortsatt examensrätt. Undantaget utgörs av social omsorgsexamen vid Örebro universitet där Högskoleverket ifrågasätter examensrätten. Uppföljningarna visar generellt att kvaliteten i utbildningarna har förbättrats och att de brister som påtalats har åtgärdats.

Inga ytterligare ärenden har initierats av verket med anledning av prövningar av examenstillstånd.

De tidigare genomförda prövningarna av vetenskapsområde har visat att det är mycket svårt att uppfylla kvalitetskraven för rätten till vetenskapsområdet humaniora-samhällsvetenskap. Mot bakgrund av detta föreslog Högskoleverket i en skrivelse att regeringen ser över om nuvarande vetenskapsområdesindelning är den mest ändamålsenliga.

Högskoleverket har under 2003 inte fått några ansökningar om vetenskapsområde på remiss.

Återrapporteringskrav

- Redogöra för Rådet för högre utbildnings totalt antal inkomna ansökningar.
- Redogöra för vilka projekt som erhållit medel under 2003.
- Redogöra för vilka kriterier som använts vid fördelning av medel.
- Redovisa en sammanfattande analys av innehållet i de projekt som finansieras av rådet.
- Redogöra för hur rådet arbetar med att stödja utvecklingen av metoder för att använda genusperspektiv i undervisningen och i utvecklandet av högskolepedagogiska kurser.
- Redogöra för hur rådet arbetat med att systematiskt informera om forskningsresultat i högskolepedagogik, stödja arbetet med dokumentation av pedagogisk meritering, anordna kompetensutveckling för personer på strategiska positioner vid lärosätena samt ge stöd till utvecklingen av högskolepedagogiska kurser för lärare i högskolan.

Återrapportering

Totalt tog Rådet för högre utbildning emot 175 ansökningar, varav 156 gällde grundutbildningen och 21 forskarutbildningen. Av dessa beviljades 11 stycken, varav 1 gällde forskarutbildningen.

De tre sistnämnda är en del av rådet särskilda satsning på stöd till utveckling av metoder för att integrera genusaspekter i undervisningen.

Kriterier vid fördelning av medel

Rådet och de beredningsgrupper som rådet utsett och som har förbättrat behandlingen av ansökningarna har haft följande instruktion:

Förutsättningar för att erhålla projektmedel från rådet är att:

- Den pedagogiska idén är tydlig och innovativ
- Fokus ligger på studenternas lärande
- Förändringarna får genomslag under projekttiden
- Studenter deltar aktivt i förnyelseprocessen.

Formella krav

Legitim ansökare av rådets medel är den som är direkt involverad i undervisningen av grundutbildningsstudenter och/eller forskarstudenter så att projektets resultat tillämpas i utbildningen.

En person ska vara huvudansvarig projektledare och underteckna projektkontraktet, vara ekonomiskt ansvarig, företräda projektet i kontakter med rådet etc. Projektledaren förväntas arbeta aktivt inom projektet (minst 25 procent av sin årsarbetstid). Samtliga medverkande i projektet ska uppfylla följande krav:

- Ha medverkat i den akademiska grund- och/eller forskarutbildningen under de närmast föregående läsåren (styrks genom meritförteckning, CV).
- Ha undervisningsverksamhet/handledning även om projektmedel beviljas. Rådet bekostar högst 50 procent av heltidstjänst (per medverkande) för arbetstid i projektet. För forskarstuderande gäller max. 20 procent av heltid i projektet.

Sammanfattande analys av innehållet i de projekt som finansieras av rådet

Per Andersson, pedagog från Linköpings universitet, gjorde på rådets uppdrag en analys av de ansökningar som inkom till rådet 1996–2000. I rapporten framkom bland annat att antalet ansökningar till de ordinarie ansökningsomgångarna varit relativt konstant under perioden, men att andelen och antalet beviljade ansökningar har minskat. Vidare framgick att de riktade utlysningar som gjorts uppvisar stor variation vad gäller andelen beviljade ansökningar och storleken på anslagen. Rapporten visade också att ansökningarna från högskolor och universitet endast skilde sig marginellt.

Anderssons rapport kompletterades med en utredning av Lars Jonsson, som undersökte de projekt som finansierades 2001–2002. Analysen visade exempelvis att flest projekt finansierades inom veten-

Tabell 17. Projekt som erhållit medel under 2003

Yrkesdagbok – reflektion – mentorskap. Tre redskap i lärarutbildningen	Sonja Kihlström, Högskolan i Borås
Lisebergsmatematik som 2 VFU-inslag i lärarutbildningen	Ann-Marie Pendrill, Göteborgs universitet
Levande rätt – en narrativ ingång till juristutbildningen	Filip Bladini, Göteborgs universitet
Att lära för att lära och undervisa. Studenter och lärare arbetar tillsammans till studier i högre utbildning	Karin Kjellgren, Göteborgs universitet
Problemlösning i PBL	Gunnar Warfvinge, Malmö högskola
Interaktiva föreläsningdemonstrationer – ett medel att stödja studenternas meningsskapande i fysik	Jonte Bernhard, Linköpings universitet
Retorik för blivande lärare med naturvetenskaplig eller teknisk yrkesbakgrund	Staffan Selander, Lärarhögskolan i Stockholm
Att utveckla seminariet som pedagogiskt och vetenskapligt instrument för doktorander. Ett tvärvetenskapligt retoriskt projekt	Lennart Hellspong, Södertörns högskola
Implementering av ett kritiskt genusperspektiv i konstvetenskap	Anna Lena Lindberg, Lunds universitet
Kanon ifrågasatt. Genus i undervisning och lärande inom idé- och vetenskapshistoria.	Cecilia Rosengren, Göteborgs universitet
Genusperspektiv på disciplin och vetenskap – ett pedagogiskt doktorandprojekt	Diana Mulinari, Lunds universitet

skapsområdet humaniora–samhällsvetenskap. Samtidigt framkom att naturvetenskap var det dominerande utbildningsområdet och att tio utbildningsområden inte var representerade de aktuella åren. Därutöver framgick att förändring av pedagogisk design var det vanligaste målet med projekten och att samverkansprojekt var den ovanligaste projektformen. Båda rapporterna finns publicerade på rådets hemsida, www.rhu.se.

Stöd till utvecklingen av metoder för att använda genusperspektiv i undervisningen och i utvecklandet av högskolepedagogiska kurser

Informationen till högskolor och universitet om möjligheten att söka bidrag till förnyelse av utbildningen kompletterades med ett brev med innehållet att rådet gärna såg ansökningar som tog upp genusaspekter i utbildningen. Många sådana ansökningar kom också in. Alla hade inte de kvaliteter som rådet kräver, men tre av de totalt elva beviljade ansökningarna handlar om utveckling av metoder för att integrera genusaspekter i undervisningen.

Rådet har engagerat fyra teknologer, som tidigare har arbetat med genusaspekter på datatekniska utbildningar, att skriva en handledning för lärare för vilka genusfrågor är nya. Handledningen har fått namnet *Genus för dummies*.

Rådet har också arrangerat ett seminarium med dubbel funktion, dels att sprida information om genusfrågor, dels att inspirera till ansökningar om stöd till utveckling av metoder för integration av genusaspekter i utbildningen. Seminariet blev så populärt att rådet tvingades att begränsa deltagarantalet.

För att underlätta åtkomsten till material som tar upp genusaspekter i undervisningen har rådet lagt upp en särskild webbsida. Där finns länkar till rapporter, konferenser och annat som rör ämnet.

Information om forskningsresultat i högskolepedagogik

Detta är ett mycket stort ämne. Rådet har engagerat Allan Goody, pedagogisk konsult från The University of Western Australia, för att påbörja arbetet. Projektet kom i efterhand att inriktas på att skapa en strategi för att samla och sprida information om pedagogisk utveckling och forskning. Resultatet kommer att publiceras på rådets hemsida.

Stöd till arbetet med dokumentation av pedagogisk meritering

I detta arbete har rådet engagerat Eva Falk Nilsson som är en av landets mest erfarna pedagogiska konsulter. Hon har utarbetat ett omfattande material som kommer att publiceras på rådets hemsida och som är avsett att vara till hjälp för lärare som vill skriva egna meritportföljer.

För närvarande pågår redigering av materialet. Det är tänkt som stöd och inspiration åt högskolan och dess doktorander och lärare kring temat pedagogisk meritering med fokus på användningen av s.k. pedagogiska meritportföljer.

Det är också väsentligt att pedagogiska meriter beaktas vid tjänstetillsättningar. Thomas Tydén går på rådets uppdrag igenom alla professorstillsättningsärenden från Chalmers, Örebro universitet samt Uppsala universitet under åren 2001–2002. En preliminär rapport finns på rådets hemsida.

Kompetensutveckling för personer på strategiska positioner vid lärosätena

”Personer på strategiska positioner” är ofta pedagogiska konsulter eller motsvarande. Rådet har därför ett pågående samarbete med SwEDnet, en förening för Sveriges pedagogiska konsulter. Föreningen gjorde på rådets uppdrag ett omfattande förslag till kompetensutveckling som innefattar kurser för nya och erfarna pedagogiska konsulter, tid för egen kompetensutveckling och ett internat för kompetensutveckling. Det sistnämnda är inspirerat av rådets framgångsrika sommarinstitut för nya lärare (som arrangeras för fjärde gången 2004). Arbetet med att arrangera ett sådant för pedagogiska konsulter och motsvarande personer, på strategiska positioner vid lärosätena, har påbörjats. Arbetet utförs på rådets uppdrag av UCLU, Utvecklingscentrum för lärande och undervisning vid Lunds universitet.

Stöd till utvecklingen av högskolepedagogiska kurser för lärare i högskolan

Även i detta arbete har rådet ett samarbete med SwEDnet och Eva Falk Nilsson. Hon har gjort en sammanställning av samtliga högskolepedagogiska kurser för lärare i högskolan som ges i landet. Syftet är att via länkar på Internet göra information om dessa lättillgänglig för alla högskolelärare i Sverige. Detta är även ett stöd till utvecklingen av högskolepedagogiska kurser, speciellt vid de nya högskolorna. Arbetet har påbörjats och kommer att avslutas under 2004.

Återrapporteringskrav

- Vissa författningar och regeringsbeslut m.m. Beslut (Utbildningsdepartementet) 1995-09-28 nr 3, dnr U95/3072/UH, angående uppdrag till Högskoleverket att fullgöra vissa uppgifter enligt EG:s direktiv 85/384/EEG, 89/48/EEG samt 92/51/EEG.
- Vilka aktiviteter som genomförts för information om tillämpningen av EG:s direktiv om ömsesidigt erkännande av examina, om tillämpningen av den s.k. konventionen om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europaregionen och om användningen av

Tabell 18. Verksamhetens kostnader (mkr)¹¹

	2003	2002	2001
Utvecklingsprojekt Grundutbildning	12,1	7,6	9,6
Utvecklingsprojekt Forskarutbildning	2,3	4,2	1,8
Projekt Handledarutbildning	4,6	2,0	2,0
Miljöuppdraget	0,8	0,2	0,4
Medcal	0,6	0,8	0,6
Levande pedagogers sällskap	0,6	0,5	0,4
Lingcal	–	0,1	–
Utveckling av nya uppgifter för Rådet	2,0	0,1	–
Rådsgemensamt	1,0	0,7	1,2
Informationsverksamhet	1,6	1,0	0,4
Övrigt Rådet	2,1	1,8	1,4
Distum	0,1	–	–
Förvaltningskostnader	6,8	5,9	5,8
Summa	34,5	24,9	23,6

11. Ovan redovisade kostnader avser kostnader för rådets olika verksamheter och inte styckkostnader.

Tabell 19. Kostnader för tillämpningen av EG:s direktiv samt ECTS (mnkr).

	2003	2002	2001
EG:s direktiv	0,3	0,3	0,3
ECTS	0,3	1,5	–
Summa kostnader	0,6	1,8	0,3

European Credit Transfer System (ECTS) enligt särskilda beslut. Den totala kostnaden skall anges.

Återrapportering

Regeringsuppdraget om Diploma Supplement, ECTS och Lissabonkonventionen har avrapporterats under året. Införandet av bilagan till examensbeviset (Diploma Supplement) 2003-01-01, har följts upp med en studie, som visar att implementeringen varit i stort sett problemfri för universitet och högskolor. Som en konsekvens av denna uppföljning har beslut tagits om redaktionella ändringar av föreskrifter, råd och anvisningar samt av mallen för Diploma Supplement.

Arbetet med information till lärosätena om Bologna-processen och Lissabonkonventionen har intensifierats, liksom information om och stöd för utvecklingen av ECTS i Sverige.

Behovet av information om svensk utbildning utomlands i förbindelse med EG-direktiv och Lissabonkonventionen har ökat väsentligt som en konsekvens av att flera studenter väljer att studera utomlands. Information och diskussioner om erkännande av svensk utbildning utomlands, i synnerhet i Grekland och Spanien har krävt omfattande arbetsinsatser.

4. SÄRREDOVISNING AV AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET HÖGSKOLEPROVET

Enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 2 § förordningen (2000:65) om årsredovisning och budgetunderlag ska avgiftsbelagd verksamhet särredovisas i resultatredovisningen. Högskoleprovet är en sådan verksamhet.

Högskoleprovet är helt avgiftsfinansierat. Provtagarnas anmälningsavgift år 2003 var 300 kronor varav 175 kronor tillfallit universitet och högskolor som administrerar provgenomförandet och 125 kronor tillfallit verket för konstruktion, rättning, utvecklingsarbete m.m.

Vid ingången av år 2003 hade Högskoleprovet ett balanserat underskott på 3,5 miljoner kronor. Det balanserade underskottet är en följd av att allt färre anmält sig till provet de senaste åren. 2003 anmälde sig 80 293 personer jämfört med 129 000 personer 1999. Nedgången i antalet anmälningar kan förklaras med att det numera finns fler möjligheter till konkurrenskomplettering av betygen och att årskullarna för provbenägna grupper är mindre än vad de var 1999. Tendensen med minskade årskullar vände dock under 2003, antalet anmälda deltagare ökade med 3 procent jämfört med 2002.

För budgetåret 2003 avräknas nettot för Högskoleprovet mot verkets ramanslag. Verket har därmed tillskjutit 7,0 miljoner kronor, vilket motsvarar det balanserade underskottet på 3,5 miljoner kronor och underskottet för 2003 som uppgick till 3,5 miljoner kronor. Den utgående balansen för Högskoleprovet år 2003 blir därför 0 kronor.

Tabell 20 Högskoleprovets intäkter, kostnader och resultat m.m. (mnkr)

	2003	2002	2001
Ingående balans	–3,5	–3,2	0,7
Intäkter	10,1	9,7	10,5
Kostnader	–13,6	–13,9	–14,4
Årets resultat	–3,5	–4,2	–3,9
Tillskott av anslagsmedel från regeringen		3,9	
Tillskott av anslagsmedel från Högskoleverkets myndighetsanslag	7,0		
Utgående balans	0	–3,5	–3,2
Antal anmälda till provet	80 293	77 922	84 300

Regeringen har också i regleringsbrev för 2004 till Högskoleverket angett att provavgiften skall höjas till 350 kronor från och med provet vårterminen 2004. Av denna summa skall 165 kronor tillfalla verket och 185 kronor universitet och högskolor som anordnar provet.

Organisationsstyrning

Mål

- Myndigheten skall verka för en långsiktig och god personalförsörjning med för verksamheten ändamålsenlig kompetens.

Återrapporteringskrav

- Redogöra för myndighetens måluppfyllelse och vidtagna åtgärder för kompetensförsörjningen.
- Redogöra för myndighetens mål för kompetensförsörjningen 2004 respektive 2005 och 2006.
- Redogöra för andra kompetensförsörjningsfrågor av betydelse.
- Redogöra för myndighetens sjukfrånvaro samt åtgärder för att minska och förebygga ohälsa.

Återrapportering

I Högskoleverkets policy för kompetensförsörjning sägs att *"Högskoleverket ska vara en attraktiv och utvecklande arbetsplats där alla medarbetare samverkar för att uppnå verkets mål."* Vidare sägs att *"Jämställdhets- och mångfaldsperspektiven ska integreras i alla delar av verkets kompetensförsörjningsarbete."* I samma policy konstateras att strategisk kompetensförsörjning består av flera delar som inbördes påverkar varandra: att tillföra, tillvarata, utveckla och behålla kompetens.

Högskoleverket hade under 2003 en total personalomsättning på 12,8 procent. För män var personalomsättningen 16,4 procent och för kvinnor 10,7 procent. Motsvarande siffra för år 2002 var 8,2 procent. Bland de 17 medarbetare som var tjänstlediga från verket 2003-12-31 var 6 föräldralediga (1 man och 5 kvinnor), 1 studieledig (kvinna) och 10 lediga för att prova annat arbete (6 män och 4 kvinnor). Bland de 21 personer som avslutade sina anställningar under 2003 gick 3 personer i pension (1 kvinna och 2 män).

Myndighetens mål för kompetensförsörjningen 2003 liksom för 2004 och perioden 2005–2006 är att i rekryteringsarbetet verka för fortsatt åldersspridning, jämnare könsfördelning och ökad mångfald bland de anställda. Under 2003 har 21 personer, 14 kvinnor och 7 män anställts vilket gett könsfördelningen 61 procent kvinnor och 39 procent män (63 procent respektive 37 procent 2002). Målet är att nå en jämn könsfördelning där förhållandet 60/40 är att betrakta som jämnt. I samtliga rekryteringar som genomförts under året har förutom könsfördelningsaspekten även frågan om åldersspridning och etnisk mångfald särskilt beaktats bl.a. vid annonsutformningen och vid urvalet av sökande för anställningsintervjuer.

Trots en medveten strävan att få upp representationen av män har Högscoleverket ännu inte fullt ut uppnått målet 60/40 procent. Tvärt emot målsättningen om jämn könsfördelning har dubbelt så många kvinnor som män anställts under året. Detta kan förklaras med att det vid flera av 2003 års rekryteringar saknades tillräckligt kvalificerade manliga sökande. Att ändå fördelningen är bättre för 2003 än året innan beror på att fler kvinnor än män slutat eller begärt tjänstledigt. Nedbrutet per kompetenskategori är könsfördelningen följande: kärnkompetens 59 procent kvinnor/41 procent män, stödkompetens 71/29 och ledningskompetens 50/50.

Likt tidigare år fastställdes en jämställdhetsplan för 2003 med konkreta och uppföljningsbara mål. Jämställdhetsgruppen har haft regelbundna sammanträden under året där olika aktuella frågor inom området behandlats. Under årets första månader fortsatte satsningen på avdelningsvisa seminarier där syftet var att analysera det egna arbetet utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Vidare anordnade jämställdhetsgruppen ett antal öppna seminarier för alla intresserade.

En lönekartläggning enligt jämställdhetslagens intentioner genomfördes under året.

Under året har en mängd utbildningar och andra kompetenshöjande aktiviteter anordnats. Återkommande seminarier inom olika ämnesområden har erbjudits all personal. Under våren deltog samtliga medarbetare vid utvärderingsavdelningen i en projektledarutbildning. Denna satsning kommer att fortsätta och utbildningen kommer att erbjudas fler medarbetare. Under hösten fick ett antal chefer och utredare träning i mediekontakter. Ett nytt mentorsprogram genomfördes under året tillsammans med Riksrevisionen. Under hösten gick hela service- och IT-enheten ett träningsprogram i service och support. På Högscoleverket finns två internkonsultsystem. Det är dels medarbetare från informationsavdelningen dels medarbetare från juridiska avdelningen som fungerar som stöd för kollegorna på övriga avdelningar i såväl interna som externa frågor.

Ledarskap

Utöver individuella insatser och den tidigare beskrivna medieträningen har cheferna genomgått en utbildning i hantering av sexuella trakasserier.

Arbetsmiljö

I mars reviderades ”Systematiskt arbetsmiljöarbete på Högscoleverket”. I enlighet med arbetsmiljöplanen har skyddskommittén utrett och fört statistik över sjukfrånvaro, olycksfall, tillbud och arbetsskador. Skyddskommittén har också varit aktiv i arbetet med flytten av verksamheten och bevakat de arbetsmiljömässiga bitarna på den nya adressen. Under hösten gick en ergonom från Previa igenom samtliga arbetsplatser och kom med förslag till korrigeringar och förbättringar.

I november–december genomfördes en ny arbetsplatsundersökning. Resultatsammanställningen presenteras i februari 2004.

Tabell 21. Sjukfrånvaro

	1/7 2003– 31/12 2003 %	Hela 2003 %
Totalt	3,6	4,0
Kvinnor	5,1	5,3
Män	1,0	1,7
Anställda <29 år ¹²	–	–
Anställda 30–49 år	2,3	3,0
Anställda 50 år–	6,3	6,2
Andel långtidssjuk-skrivna (60 dagar eller mer) ¹³	51,3	54,6

12. Uppgifter om sjukfrånvaron för män och kvinnor samt olika åldersgrupper skall inte lämnas om antalet anställda i varje grupp är högst tio eller om uppgift kan hänföras till enskild individ.
13. Andel långtidssjukskrivna av den totala andelen sjukskrivna.

Sjukfrånvaro

Under 2003 var den totala sjukfrånvaron 4,0 procent (3,3 för 2002). Separat redovisas sjukfrånvaron uppdelad på kön och åldersklasser. Trots en redan låg frånvaro arbetar Högskoleverket aktivt med att främja hälsa och friskvård.

Friskvård

Under året antogs en friskvårdspolicy. Målet med denna är att ”*friskvården på Högskoleverket skall medverka till att skapa en trivsamt arbetsplats, god hälsa och en hälsomedveten personal*”. Utifrån denna policy skall en handlingsplan för friskvårdsaktiviteter tas fram och följas upp varje år.

Liksom tidigare år har medarbetarna rätt till 400 kr/termin, att använda till valfri friskvårdsaktivitet. Medarbetarna har också haft möjlighet att träna 1 timme/vecka på arbetstid, den s.k. friskvårdstimmen.

Under 2003 sponsrades deltagande i diverse friskvårdsaktiviteter bl.a. innebandyspel, qigong, Bellmansstafetten och Våruset. Vidare har träningslokalen kompletterats med ny utrustning i syfte att locka nya utövare.

Pensioner

Under året arbetades en delpensionspolicy fram som ger möjlighet att bevilja anställda som fyllt 61 år eller mer delpension om arbetssituationen så medger och/eller den strategiska kompetensförsörjningen därmed gynnas.

Mål

- Högskoleverket skall ha ett kvalitetsutvecklingsprogram för sin verksamhet.

Åtterrapporeringskrav

- Av redovisningen skall framgå de insatser som genomförts och de resultat som uppnåtts under 2003.

Åtterrapporering

Högskoleverkets interna kvalitetsprocesser har fortsatt och ytterligare vidareutvecklats under året med utgångspunkt i plattformen, verkets kvalitetsutvecklingsprogram.

Den verksövergripande kontinuerliga uppföljningen av verksamheten har utvecklats till ett väl fungerande verktyg för verksamhetsstyrning. Tillsynsfunktionen genomgick under 2002 en extern utvärdering. Under 2003 har utvärderingsavdelningen på eget initiativ utsatt sig för en extern utvärdering enligt samma modell som Högskoleverket

utvärderar universitet och högskolor. Av den externa bedömargruppens preliminära rapport framgår att avdelningens arbete anses vara gediget och professionellt. Rapporten presenteras under 2004.

Därutöver har den till verksamhetsgrenen knutna internationella rådgivande gruppen, "Advisory Board", presenterat en rapport med förslag till fortsatt utveckling. Seminarier med rektorer respektive kvalitetsansvariga samt en enkätstudie med de senare har också genomförts i syfte att följa upp och utveckla verksamheten (för resultat och beskrivningar av ytterligare utvecklingsinsatser se avsnitt 1. Utvärdering).

Även inom arbetet med att utveckla, samla in, bearbeta och sammanställa data om högskolan sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete. Under året har t.ex. särskilda insatser gjorts för att öka kvaliteten i forskarutbildningsstatistiken.

Högskoleverket genomför årligen en analys av hur verket syns och uppfattas i media. Verket har enligt analysen 2003 återigen ökat sin räckvidd med uppemot 25 procent jämfört med föregående period. Den mest framträdande "imagevariabeln", enligt analysen, är "expert". Utvecklingsarbetet med medieverksamheten fortsätter således att ge resultat. Inom det externa informationsarbetet har också en webbpolicy fastställts med riktlinjer för frågor om struktur och ansvarsfördelning. Dessutom har ett projekt för att öka målgruppsanpassningen av verkets information initierats.

Utvärderingar av Högskoleverkets webbfunktioner sker kontinuerligt. Under året har bl.a. webbplatsen studera.nu utvärderats. I den externa rapporten framkommer följande slutomdöme: "*Studera.nu är en mycket bra och uppskattad webbplats som primärmålgruppen (sistaårselever på gymnasiet) ser en stor nytta med.*"

Internt har ett utvärderingsarbete skett av Högskoleverkets intranät som har legat till grund för ett utvecklingsarbete som syftar till att utveckla intranätet till att också bli ett verktyg för att stödja verksamhetens processer. Arbetet kommer att fortsätta under 2004. Under året har ett projekt initierats för att kartlägga rutiner och tekniskt stöd för bedömningsverksamheten i syfte att skapa effektivisering och förenkling av ärendehantering. Projektet kommer att slutföras i början av 2004. Rutinerna för rekryteringsprocessen har utvecklats ytterligare under året för att ge en ökad service till de personer som söker anställning på verket. Vidare har den återkommande arbetsplatsundersökningen genomförts i slutet av året. Resultaten redovisas i en rapport i början av 2004.

Regelbundna interna kunskapsseminarier i sakfrågor har genomförts under året, vilka bl.a. leder till att kunskapen om olika verksamheter sprids inom verket, till gagn för desamma. Under året har också s.k. allmänna seminarier introducerats med externa föreläsare, alltid med något bildningstema.

Ett antal personalutbildningar har genomförts under året. Bland annat en i mediaträning och en projektledarutbildning riktade till medarbetarna på utvärderingsavdelningen.

Uppdrag

1. Höskoleverket skall redovisa utgiftsprognoser för åren 2003 och 2004 för samtliga anslag som verket disponerar vid nedanstående prognostillfällen. Prognosen skall kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle samt i förhållande till budgeten. De antaganden som ligger till grund för prognosen skall redovisas. Om möjligt skall prognosen också månadsfördelas för innevarande år, så att jämförelse kan göras med faktiskt utfall.

Prognoser, kommentarer och analyser har lämnats.

2. Höskoleverket skall efter samråd med berörda myndigheter genomföra en nationell kartläggning och analys av olika former av kompletterande höskoleutbildningar för utländska akademiker samt kontinuerligt följa upp antagningen av utländska akademiker till dessa utbildningar och innehållet i utbildningarna. Verket skall inkomma med en redovisning till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 11 april 2004. Redovisningen skall kompletteras med uppgifter om inom vilka utbildningsområden kompletterande utbildningar genomförs.

Redovisning kommer att lämnas den 11 april 2004.

3. Höskoleverket skall till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och Ungdomsstyrelsen senast den 2 maj 2003 redovisa hur stor andel av befolkningen som påbörjat högre utbildning vid senast 25 års ålder, 2001 och 2002. Motsvarande redovisning för 2003 skall lämnas senast den 2 maj 2004. Verket skall vidare till Ungdomsstyrelsen senast den 22 februari 2003 redovisa ovanstående uppgifter, men fördelat på läsår.

Höskoleverket har överlämnat och kommer att överlämna en sådan redovisning.

4. Höskoleverket skall senast den 5 maj 2003 till Bonus Presskopia överlämna en redovisning av antalet helårsstudenter budgetåret 2002. Redovisningen skall avse all höskoleutbildning vid alla statliga universitet och högskolor (inklusive Sveriges lantbruksuniversitet), Chalmers tekniska högskola AB, Handelshögskolan i Stockholm, Stiftelsen Högskolan i Jönköping och vårdutbildningen vid Stiftelsen Röda kors hemmet, Ersta Diakonistillskapp och Sophiahemmet, Ideell förening. Helårsstudenter inom uppdragsutbildning enligt förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor skall ingå i redovisningen.

Höskoleverket har överlämnat en sådan redovisning till Bonus Presskopia.

5. Högskoleverket skall i samverkan med Statens skolverk medverka i lärosätenas arbete inför beslut om dimensionering av utbildning av lärare. Verket skall i årsredovisningen redovisa vilka insatser som genomförts.

Högskoleverket har den 13–14 oktober 2003 tillsammans med Skolverket anordnat en konferens om lärarutbildningens dimensionering. Konferensen är den femte i sitt slag. Årets konferens arrangerades i samarbete med Karlstads universitet och Lärarutbildningskonventet. Samtliga universitet och högskolor som anordnar lärarutbildning deltog, liksom lärarnas fackliga organisationer, Svenska kommunförbundet och Utbildningsdepartementet. Som underlag för konferensen hade verken i samverkan tagit fram aktuell statistik av betydelse för lärarutbildningen och dess olika inriktningar.

6. Högskoleverket skall delredovisa utbildningsuppdraget om särskilda lärarutbildningar (SÄL) som skall genomföras av lärosätena under perioden 2002–2006. Under 2007 skall en slutlig utvärdering redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

I budgetpropositionen för år 2002 gav regeringen sex lärosäten (Göteborgs, Umeå och Karlstads universitet, Malmö högskola, Lärarhögskolan i Stockholm samt Högskolan i Jönköping) i uppdrag att anordna utbildning för obehöriga lärare som inom ramen för deltidsstudier om högst 60 poäng kan uppfylla kraven för en lärarexamen. För verksamheten beräknades medel som under perioden 2002–2006 skulle kunna ge ca 4 000 lärare utbildning som leder till behörighet.

Regeringen gav Högskoleverket i uppdrag att följa och utvärdera verksamheten under perioden 2002–2006 samt att under år 2007 göra en slutlig utvärdering.

För SÄL-projektet finns en ledningsgrupp i vilken de ansvariga för SÄL vid de sex berörda lärosätena ingår. Även företrädare för Svenska kommunförbundet, Skolverket och Högskoleverket har inbjudits att delta i ledningsgruppens sammanträden. De iakttagelser som verket redovisar är i allt väsentligt baserade på deltagandet i ledningsgruppens möten och på den dokumentation som läggs fram där.

Verket har där kunnat konstatera att samarbetet mellan de sex berörda universiteten och högskolorna har fungerat väl. I likhet med vad som präglade försöksverksamheten 1999–2001 har det varit nära och förtroendefullt. Också dialogen med de centrala ämbetsverken och med Svenska kommunförbundet har varit öppen och konstruktiv. Effekterna av SÄL för den reguljära utbildningen har varit positiva. Bl.a. har de former för distansutbildning som utvecklats för SÄL också kommit till användning i den reguljära utbildningen och i uppdragsutbildningen.

Antagningen inför vårterminen 2004 är den fjärde inom ramen för SÄL-projektet. Sammanlagt har drygt 4 100 studenter antagits.

Tilldelade resurser beräknas räcka till att anta ytterligare drygt 700 studerande inför höstterminen 2004.

Erfarenheterna av projektets första två år visar på ett mycket stort intresse för detta slag av utbildning. De farhågor som kunde finnas vid projektstarten om svårigheter att fylla ett så stort antal utbildningsplatser som 4 000 har helt kommit på skam. Som redovisats ovan beräknas totalt drygt 4 800 individer komma att delta i verksamheten. Vid den senaste antagningsomgången har urval måst göras, något som sannolikt även kommer att ske vid den sista antagningen, inför höstterminen 2004.

Enligt Högskoleverkets mening bör därför frågan om en eventuell fortsättning av SÄL-projektet eller någon liknande form av utbildning tas upp till övervägande inom en snar framtid.

7. Högskoleverket har i regleringsbrev för 2002 givits i uppdrag att tillsammans med universitet och högskolor samt Statistiska centralbyrån (SCB) utveckla enhetliga och över tiden hållbara nyckeltal för uppföljning av lärosätenas arbete med breddad rekrytering. Redovisningen skall lämnas senast den 26 maj 2003 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

En sådan redovisning har lämnats.

8. Högskoleverket har fått i uppdrag att införa miljöledningssystem och skall redovisa sitt uppdrag enligt riktlinjer utfärdade av Miljödepartementet enligt regeringsbeslut den 15 november 2001 (dnr M2001/4509/Kn). I samband med årsredovisningen skall en särskild rapport om miljöledningssystem inlämnas till Miljödepartementet med kopia till Utbildningsdepartementet.

En sådan redovisning kommer att lämnas.

9. Högskoleverket skall ansvara för att samla in och sammanställa högskolesektorns redovisning av arbetet med miljöledningssystem och hållbar utveckling. En sammanställning av lärosätenas miljöledningsarbete samt en redovisning av hur Högskoleverket genomfört denna uppgift skall lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 maj 2003. Vidare skall av redovisningen framgå verkets bedömning av högskolesektorns arbete med miljöledningssystem.

En sådan redovisning har lämnats.

10. Högskoleverket skall utifrån lärosätenas årsredovisningar sammanfatta och analysera lärosätenas tillämpning av bestämmelserna i högskoleförordningen (1993:100) om s.k. reell kompetens och alternativt urval. En redovisning av detta skall lämnas den 11 april 2004.

En sådan redovisning kommer att lämnas.

11. Högskoleverket skall redovisa i vilken omfattning, för vilka utbildningar och på vilka grunder verket medgivit att högskolorna får ställa andra krav än de som anges i fastställda standardbehörigheter. En redovisning av detta skall lämnas den 11 april 2004.

En sådan redovisning kommer att lämnas.

12. Högskoleverket skall i samråd med Skolverket följa upp det högskoleintroducerande utbildningssamarbetet. Uppföljningen av den gymnasiala delen av det högskoleintroducerande utbildningssamarbetet skall avse i vilken omfattning utbildningen anordnats, vilka kommuner som anordnat utbildningen, vilket innehåll utbildningen haft, hur många som påbörjat respektive slutfört utbildningen och hur många av deltagarna som genomgått utbildningen med godkänt resultat. Vidare skall redovisas vilka studerandekategorier som antagits uppdelat på kön, ålder, tidigare utbildning och eventuell arbetslivserfarenhet/arbetslöshet. Uppföljningen av högskoledelen av utbildningen som anordnats i enlighet med förordningen (2002:763) om högskoleintroducerande utbildning skall redovisas med utgångspunkt i lärosätenas årsredovisningar. De kommentarer och den analys som lärosätena gjort i samband med de inlämnade årsredovisningarna skall redovisas. En redovisning av detta skall lämnas den 11 april 2004. Under 2006 skall Skolverket och Högskoleverket redovisa en sammanfattande bedömning av det högskoleintroducerande utbildningssamarbetet till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

En sådan redovisning kommer att lämnas.

13. Högskoleverket skall utifrån lärosätenas årsredovisningar göra en sammanfattande redovisning av vilka lärosäten som anordnar utbildning i enlighet med förordning (1992:819) om behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor. Av redovisningen skall framgå i vilken omfattning deltagarna tagit i anspråk den till förutbildningen knutna grundläggande högskoleutbildningen. En redovisning av detta skall lämnas den 11 april 2004.

En sådan redovisning kommer att lämnas.

14. Sedan den 1 maj 2002 har lärosäten med forskarutbildning möjlighet att finansiera en doktorands studier genom utbildningsbidrag eller genom anställning som doktorand på heltid eller deltid, dock lägst 50 procent av heltid. Lärosätet har dessutom möjlighet att anta sökande som endast avser avlägga licentiatexamen till forskarstudier. Högskoleverket skall följa tillämpningen och effekterna av ovan beskrivna förändring. En första rapportering av detta uppdrag skall ske den 3 november 2003.

En första rapportering har skett.

15. Höskoleverket skall utreda det framtida behovet av lärare vid landets högskolor. I uppdraget ingår att utvärdera och bedöma det framtida behovet av lärare vid universitet och högskolor utifrån framför allt det förestående generationsskiftet, den demografiska utvecklingen och det långsiktiga målet att 50 procent av en årskull skall ha påbörjat högskolestudier vid 25 års ålder. I uppdraget ingår även att bedöma den framtida dimensioneringen av forskarutbildningen och de postdoktorala meriteringsmöjligheterna utifrån den egna kartläggningen och utvärderingen. Uppdraget skall redovisas senast den 31 oktober 2003.

En sådan redovisning har lämnats.

16. Höskoleverket skall utreda adjunkternas situation och framtid. I detta ingår att granska adjunkternas situation som lärare vid universiteten och högskolorna, att utvärdera adjunkternas möjlighet till inflytande i de kollegiala strukturerna, att belysa adjunkters möjlighet till utveckling och karriär, att granska behörighetskraven för anställning som adjunkt samt att kartlägga hur den svenska anställningsformen som adjunkt förhåller sig till andra länders anställningsformer för jämförbara lärarkategorier. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2003.

En sådan redovisning har lämnats.

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

	Not	2003-01-01–2003-12-31	2002-01-01–2002-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		160 223	154 637
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	13 915	12 161
Intäkter av bidrag	2	1 670	5 322
Finansiella intäkter	3	628	893
Summa		176 436	173 013
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	–86 480	–84 932
Kostnader för lokaler		–19 600	–17 960
Övriga driftkostnader		–67 396	–73 589
Finansiella kostnader	5	–216	–162
Avskrivningar och nedskrivningar		–2 651	–1 334
Summa		–176 343	–177 977
Verksamhetsutfall		93	–4 964
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		41 956	34 248
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		3 546	681
Lämnade bidrag		–45 502	–34 929
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	6	93	–4,964
	7	En separat resultaträkning för Rådet för högre utbildning återfinns i denna not.	

BALANSRÄKNING (TKR)

	Not	12/31/03	12/31/02
TILLGÅNGAR			
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8	8 293	2 715
Summa materiella anläggningstillgångar		8 293	2 715
Fordringar			
Kundfordringar		24	16
Fordringar hos andra myndigheter	9	2 912	3 937
Övriga fordringar		0	53
Summa fordringar		2 936	4 006
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	10	3 840	4 916
Summa periodavgränsningsposter		3 840	4 916
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	11	-4 424	-5 798
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	12	19 827	20 509
Kassa, postgiro och bank		5	5
Summa kassa och bank		19 832	20 514
SUMMA TILLGÅNGAR		30 477	26 353
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	13	-2 604	-1 125
Årets kapitalförändring enligt resultaträkningen	6	93	-4 964
Summa myndighetskapital		-2 511	-6 089
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	14	348	0
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	15	8 293	2 715
Skulder till andra myndigheter	16	6 755	5 310
Leverantörsskulder		7 103	8 009
Övriga skulder	17	2 236	2 678
Summa skulder m.m.		24 387	18 712
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		5 922	5 617
Oförbrukade bidrag		2 331	7 825
Övriga förutbetalda intäkter		0	288
Summa periodavgränsningsposter		8 253	13 730
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		30 477	26 353
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Statliga garantier för lån och krediter		-	-
Övriga ansvarsförbindelser		Inga	Inga

ANSLAGSREDOVISNING

Utfall 1 jan–31 dec 2003

Anslag Anslagspost Delpost Tkr	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enl reglerings- brev	Indrag- ning	Totalt disponibelt	Utgifter mot anslag	Inkomster mot anslag	Utgående överförings- belopp
9 18:01 Hälsovård, sjukvård och social omsorg							
9 18:01.005.004 (ram) Medel för insatser för att förverkliga barns rättigheter enligt FN:s konvention om barns rättigheter	230			230	-207		23
16 25:72 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor							
16 25:72.003 (ram) Statsbidrag till Teknik och Naturvetenskapscentrum	261	18 341	-261	18 341	-18 341		
16 25:72.026 (ram) Jämställdhet i lärandet	1 500			1 500			1 500
16 25:75 Högskoleverket							
16 25:75.001 (ram) Högskoleverket	3 722	150 808		154 530	-162 881	9 973	1 622
16 25:75.002 (ram) Rådet för högre utbildning	2 181	36 211	-1 381	37 011	-34 208		2 803
SUMMA	7 893	205 360	-1 642	211 611	-215 637	9 973	5 948

Not 19

Finansiella villkor (tkr)	2003	2002
Anlagskredit 16 25:75.001	2 262	4 335
Anlagskredit 16 25:75.002	543	800
Räntekontokredit	19 502	17 119
Belopp till räntekontot	187 019	171 190
Låneram	12 000	5 000
Anslagsbehållning som får disponeras		
16 25:75.001	3%	3%
16 25:75.002	3%	3%

Villkor (tkr)

Av anslagsposten 16 25:75.002 får högst detta belopp användas för förvaltningsändamål*.	6 800	6 000

Enligt Högskoleverkets regleringsbrev för 2003 skall avgiftsintäkter för högskoleprovet redovisas brutto mot anslaget 25:75

Övriga upplysningar

*Med förvaltningsändamål avses löner och sociala avgifter för de personer som är fast anställda vid Högskoleverket och som utgör kanslistödet till Rådet för högre utbildning. Vidare avses rådets andel av Högskoleverkets utgifter för lokalerna på Luntmakargatan (tidigare Birger Jarlsgatan) och för intern administration, som t.ex. registratur, arkiv, kontorsservice, samt ekonomi-, personal-, och IT-administration. 2003 användes 6 800 tkr för förvaltningsändamål och 2002 användes 5 939 tkr.

Observera att begreppet förvaltningsändamål inte omfattar samtliga kostnader som redovisas under rubriken Verksamhetens kostnader i Not 7, Resultaträkning för Rådet för högre utbildning. Rådet har nämligen kostnader för personal och övriga driftskostnader som inte är hänförliga till Högskoleverkets internadministration, utan till rådets externt riktade sakverksamheter. Det är framförallt kostnader för arvoden och sociala avgifter för rådsledamöterna och externa bedömare av projektansökningar, resekostnader för rådsledamöterna, externa bedömare och för den personal som är anställda vid Högskoleverket, köpta konsulttjänster och konferenskostnader, totalt 3 603 tkr 2003 och 2 314 tkr 2002.

Summa utgifter mot anslag i anslagsredovisningen stämmer ej med vad som redovisas i resultaträkningen. Enligt regeringsbeslut nr 10 2003-05-15 U2003/1997/DK

har anslagsmedel om 3 485 tkr använts för att täcka det ackumulerade underskottet för högskoleprovet. Medlen (3 485 tkr) har tillförts myndighetskapitalet. Se not 13, balanserad kapitalförändring.

FINANSIERINGSANALYS (TKR)

	Not	2003	2002
Drift			
Kostnader	20	-173 080	-176 643
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		160 223	154 637
Intäkter av avgifter och andra ersättningar		13 915	12 161
Intäkter av bidrag		1 670	5 322
Övriga intäkter		629	893
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		176 437	173 013
Minskning (+) av kortfristiga fordringar		2 146	671
Minskning (-) av kortfristiga skulder		-5 382	-4 393
KASSAFLÖDE FRÅN DRIFT		121	-7 352
Investeringar			
Investeringar i materiella tillgångar		-8 568	-2 361
Summa investeringsutgifter		-8 568	-2 361
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret		8 504	2 361
– amorteringar		-2 927	-1 334
Försäljning av anläggningstillgångar		77	
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		5 654	1 027
KASSAFLÖDE TILL INVESTERINGAR		-2 914	-1 334
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag		-45 502	-34 929
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-45 502	-34 929
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		41 956	34 248
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		3 546	681
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		45 502	34 929
KASSAFLÖDE TILL TRANSFERERINGSVERKSAMHET		0	0
Övrigt			
Medel som enligt regeringsbeslut tillförts myndighetskapitalet		3 485	3 867
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		692	-4 819
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början		14 715	19 534
Minskning (-) av kassa, postgiro och bank		0	-5
Minskning (-) av tillgodohavande RGK		-682	-4 982
Minskning (+) av skuld till statsverket		1 374	168
Summa förändring av likvida medel		692	-4 819
Likvida medel vid årets slut		15 407	14 715

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Kommentarer till noter

Beloppen är i tkr där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Redovisningen vid Högskoleverket följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i Ekonomistyrningsverkets rekommendationer till bokföringsförordningen.

Förändrade redovisningsprinciper

Oförbrukade bidrag bokfördes tidigare som skuld. Från och med år 2003 bokförs dessa som periodavgränsningsposter.

Berörda rader i balansräkningen för år 2002 har räknats om för att underlätta jämförelsen mellan åren. Dessa rader är Skulder till andra myndigheter och Övriga skulder.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag (2004-01-12) eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när årsredovisningen upprättas, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder.

Högskoleprovet

Högskoleverket skall enligt verkets regleringsbrev för 2003 från och med detta år redovisa högskoleprovet brutto mot anslaget 25:75 Högskoleverket. Tidigare redovisades avgiftsintäkterna inte mot detta anslag och fanns då inte med i anslagsredovisningen. Vidare täcktes inte heller provets underskott av anslagsmedel från detta anslag.

Enligt regeringsbeslut nr 10 2003-05-15 U2003/1997/DK har anslagsmedel om 3 485 tkr använts för att täcka det ackumulerade underskottet för Högskoleprovet. Medlen (3 485 tkr) har tillförts myndighetskapitalet.

Rådet för högre utbildning

Hos Högskoleverket finns det ett råd för högre utbildning. Enligt Högskoleverkets instruktion skall rådet "... avge årsredovisning ... till Högskoleverket" och Högskoleverket skall "i årsredovisning, delårsrapport och budgetunderlag m.m. enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag redovisa rådets verksamhet särskilt."

Denna redovisning sker i form av en egen resultaträkning för rådet i not 7, i anslagsredovisningen (anslagspost 16 25:75.002) och i resultatredovisningen under avsnittet ”Övriga återrapporteringskrav”.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Även objekt som utgör fungerande enheter och vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 10 tkr klassificeras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Avskrivningen beräknas utifrån den månad då tillgången tas i bruk.

Högskoleverket tillämpar följande avskrivningstider:

	2003	2002
Datorinvesteringar	3 år	3 år
Kontorsmaskiner/inventarier	4 år	4 år
Möbler m.m.	5 år	5 år

Ekonomisk livslängd för Högskoleverkets persondatorer och kringutrustning understiger tre år och direktavskrivs.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningsposter bokförs händelser med belopp som överstiger 10 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till och med 2004-01-12.

Uppgifter om Högskoleverkets styrelse enligt 7 kap. 2 § FÅB

Nedan framgår de ersättningar som betalats ut till ledamöterna i Högskoleverkets styrelse, samt ledamöternas styrelsuppdrag i aktiebolag och i andra statliga myndigheter än Högskoleverket.

Styrelsen	2003	2002
Svedberg Björn (ordförande)	43	0
Investor (ledamot)		
Saab (ledamot)		
Nefab AB (ordförande)		
Hi 3G Access AB/3GIS AB (ordförande)		
Franke Sigbrit (universitetskansler)	990	963
Akademiska Hus		
Mistra		
Dramaten		
Bexell Göran	16	0
Lunds universitet		
Carlsson Lars	16	0
Dahlberg Ingrid	12	0
Bonnier AB		
Svensk Filmindustri AB		
Svensk Form		
Skogsvårdsstyrelsen Gävle-Dala		
Länsarbetsnämnden Dalarna		
Hedersstyrelsen Göteborg Filmfestival		
Världsarvsrådet Falun		
Ekedahl Lars	14	0
Innovatum AB		
Högskolan Trollhättan/Uddevalla		
Josefson Ingela	18	0
Södertörns högskola		
Karlsson David	19	0
Karlsson Sofia	16	0
Vahne Westerhäll Lotta	16	0
Socialstyrelsen		
Riksförsäkringsverket		
Statens institutionsstyrelse		
Folkhälsoinstitutet		
Wennemo Irene	12	0
Riksförsäkringsverket		

Inga styrelseledamöter har avtal med Högskoleverket om ersättningar eller andra förmåner som gäller med framtida utbetalningar.

Uppgift om sjukfrånvaro

Uppgifterna redovisas i resultatredovisningen under avsnittet ”Organisationsstyrning”.

Not 1		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003	2002
Intäkter för Högskoleprovet	10 120	9 738
Reavinst	750	0
Övriga intäkter enligt § 4 Avgiftsförordningen	3 045	2 423
	13 915	12 161

Not 2		
Intäkter av bidrag	2003	2002
Kammarkollegiet	831	3 310
Skolverket	301	1 567
EU	49	228
Nordiska Ministerrådet	405	137
Distum	84	80
	1 670	5 322

Not 3		
Finansiella intäkter	2003	2002
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	628	882
Övriga finansiella intäkter	0	11
	628	893

Not 4		
Kostnader för personal	2003	2002
Lönekostnader exklusive sociala avgifter	51 679	51 676
Lönekostnader exklusive sociala avgifter, Rådet för högre utbildning	3 574	2 927
	55 253	54 603

Not 5		
Finansiella kostnader	2003	2002
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret	202	121
Övriga finansiella kostnader	14	41
	216	162

Not 6		
Årets kapitalförändring enligt resultaträkningen	2003	2002
Anslagsfinansierad verksamhet	93	-795
Avgiftsfinansierad verksamhet*	0	-4 168
	93	-4 964

*Från och med år 2003 redovisas Högskoleprovets avgiftsintäkter brutto mot anslagspost 16 25:75.001 och därmed redovisar Högskoleprovet ingen vinst/förlust.

Not 7		
Resultaträkning för Rådet för högre utbildning	2003	2002
Nedanstående belopp ingår i Högskoleverkets resultaträkning		
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag	10 798	8 901
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	29	219
Intäkter av bidrag	83	80
Finansiella intäkter	206	110
Summa	11 116	9 310

Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-5 446	-4 573
Kostnader för lokaler	-1 607	-1 446
Övriga driftkostnader	-4 078	-3 276
Summa	-11 131	-9 295

Verksamhetsutfall	-15	15

Transfereringar		
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	23 410	15 588
Lämnade bidrag	-23 410	-15 588
Saldo	0	0

Årets kapitalförändring	-15	15

Not 8		
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2003	2002
Tillgångarnas anskaffningsvärde, IB	7 448	5 088
Årets anskaffningar	8 568	2 360
Årets utrangeringar	-3 018	0
Akkumulerat anskaffningsvärde	12 998	7 448

Akkumulerade avskrivningar	-4 733	-3 399
Årets avskrivningar	-2 651	-1 334
Årets utrangeringar	2 679	0
Akkumulerade avskrivningar	-4 705	-4 733

Bokfört värde	8 293	2 715

Not 9		
Fordringar hos andra myndigheter	2003	2002
Skatteverket momsfordran	2 627	3 242
Övriga fordringar hos andra myndigheter	285	695
	2 912	3 937

Not 10		
Periodavgränsningsposter	2003	2002
Förutbetalda hyreskostnader	3 020	4 544
Övriga förutbetalda kostnader	820	372
	3 840	4 916

Not 11		
Avräkning med statsverket	2003	2002
Ingående balans	-5 798	-5 967

Avräknat mot statsbudgeten		
Anslag	205 664	192 752
Inkomsttitel	0	-35

Avräknat mot statsverkets checkräkning		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-185 638	-173 424
Medel från räntekonto som tillförs inkomsttitel	35	0
Uppbördsmedel	233	3 007
Transfereringar m.m.	-18 920	-22 132

Utgående balans	-4 424	-5 748

Not 12		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2003	2002
Beviljad kredit	19 502	17 119

Behållning räntekonto:		
Anslagsmedel	20 875	16 169
Avgifter	-3 494	-3 485
Bidrag från annan statlig myndighet	1 796	7 557
Övriga icke statliga bidrag	650	268
Summa behållning på räntekonto	19 827	20 509
varav kortsiktigt likviditetsbehov	12 714	0

Saldot har påverkats av minskade bidragsmedel och en ökning av anslagsmedel.

Not 13

Balanserad kapitalförändring	2003	2002
Anslagsfinansierad verksamhet	-2 604	-1 809
Avgiftsfinansierad verksamhet*	0	684
	-2 604	-1 125

*Ingående balans 2003 överensstämmer ej med utgående balans 2002. Enligt regeringsbeslut nr 10 2003-05-15 U2003/1997/DK har anslagsmedel om 3 485 tkr använts för att täcka det ackumulerade underskottet för högskoleprovet. Medlen (3 485 tkr) har tillförts myndighetskapitalet.

Not 14

Avsättningar	2003	2002
Ingående avsättning	0	0
Årets pensionskostnad	376	0
Årets pensionsutbetalningar	-28	0
Utgående avsättning	348	0

Not 15

Lån i Riksgäldskontoret	2003	2002
Beviljad låneram	12 000	5 000
Ingående balans	2 715	1 689
Under året nyupptagna lån	8 505	2 360
Årets amorteringar	-2 927	-1 334
Utgående balans	8 293	2 715

Not 16

Skulder till andra myndigheter	2003	2002
Skatteverket arbetsgivaravgifter	2 158	2 502
Statistiska Centralbyrån	1 537	1 100
SPV avtalsförsäkringspremie	937	1 089
Institutet för tillväxtpolitiska studier	685	0
Växjö universitet	355	131
Göteborgs universitet	269	9
Umeå universitet	151	0
Övriga skulder till andra myndigheter	663	488
	6 755	5 319

Not 17

Övriga skulder	2003	2002
Källskatt	2 236	2 625
Övriga skulder	0	53
	2 236	2 678

Not 18

Periodavgränsningsposter	2003	2002
Oförbrukade bidrag från andra statliga myndigheter	1 796	7 557
Oförbrukade bidrag från övriga	535	268
Upplupen semesterlöneskuld	3 319	3 216
Upplupna sociala avgifter på semesterlöneskuld	1 683	1 588
Övriga upplupna kostnader	920	813
Förutbetalda intäkter	0	288
	8 253	13 730

Not 19

Anslagsredovisningen	2003	2002
Regeringsbeslut nr 56 2002-12-19 U2002/4735/DK (delvis) Regleringsbrev för budgetåret 2003 avseende Högskoleverket (avser anslagsposterna 9 18:01.005.004, 16 25:72.003, 16 25:75.001, 16 25:75.002)		
Regeringsbeslut nr 55 2002-12-19 U2002/4735/DK Regleringsbrev för budgetåret 2003 avseende anslag till universitet och högskolor m.m. (avser anslagsposten 16 25:72.003)		
Regeringsbeslut nr 1 2002-12-20 Socialdepartementet, Regleringsbrev för budgetåret 2003 avseende Socialstyrelsen (avser anslagsposten 9 18:01.005.004)		
Regeringsbeslut nr 10 2003-05-15 U2003/1997/DK Disposition av anslagssparande avseende utgiftsområde 16 (avser anslagsposterna 16 25:72.003, 16 25:72.026, 16 25:75.001 och 16 25:75.002)		
Regeringsbeslut nr 13 2003-06-18 U2003/1639, 1813, 1847, 1887, 2051, 2150/UH Ändring av regleringsbrevet för budgetåret 2003 avseende anslag till universitet och högskolor m.m. (avser anslagsposterna 16 25:72.003 och 16 25:72.026)		
Regeringsbeslut nr 17 2003-12-18 U2003/4918/UH Ändring av regleringsbrevet för budgetåret 2003 avseende anslag till universitet och högskolor m.m. (avser anslagsposterna 16 25:72.003 och 16 25:72.026)		
Finansieringsanalys (kostnader)	2003	2002
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkning	-176 343	-177 977
Avgår avskrivningar	2 651	1 334
Realisationsförlust	264	0
Avsättningar	348	0
	-173 080	-176 643

SAMMANSTÄLLNING AV VÄSENTLIGA UPPGIFTER

Avser (tkr)	2003	2002	2001	2000	1999
Beviljad låneram i Riksgäldskontoret	12 000	5 000	5 000	60 000	55 000
Utnyttjad låneram i Riksgäldskontoret	8 293	2 715	1 689	28 698	35 239
Beviljade kontokrediter hos Riksgäldskontoret	19 502	17 119	17 540	14 944	14 976
Maximalt utnyttjade kontokrediter hos Riksgäldskontoret	0	0	0	0	0
Räntekostnader på räntekonto	0	0	0	0	0
Ränteintäkter på räntekonto	628	882	1 147	623	1 334
Avgiftsintäkter, disponeras av myndigheten	13 915	12 161	12 635	77 542	98 050
-varav för Högskoleprovet	10 120	9 738	10 423	13 814	16 122
-varav för SUNET	0	0	0	61 920	79 942
Avgiftsintäkter, angiven budget i regleringsbrevet	10 000	10 000	14 000	78 250	102 000
-beräknat för Högskoleprovet	10 000	10 000	14 000	16 250	17 000
-beräknat för SUNET	0	0	0	62 000	85 000
Beviljad anslagskredit i regleringsbrev					
Anslagspost 16 25:75.001	2 262	4 335	3 696	3 886	3 873
Anslagspost 16 25:75.002	543	800	1 370	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
Utgående reservationer/anslagssparande	5 948	7 893	13 727	5 946	175 527
Varav in-tecknat belopp för framtida åtaganden	0	0	0	0	0
Personal					
-antalet årsarbetskrafter	138	145	132	125	128
-medelantalet anställda	164	162	139	125	129
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 257	1 217	1 286	2 275	1 874
Kapitalförändring					
-årets kapitalförändring	93	-4 964	-4 001	890	-1 283
-balanserad kapitalförändring	-2 604	-1 125	-992	-2 732	-1 449

Fram till den 31 december 2000 ansvarade Högskoleverket för SUNET. Den 1 januari 2001 överfördes detta ansvar till Vetenskapsrådet.

Styrelsens underskrift

Styrelsen för Högskoleverket har den 17 februari 2004 fattat beslut om årsredovisningen.
Stockholm den 17 februari 2004.

Björn Svedberg,
ordförande

Göran Bexell

Lars Carlsson

Ingrid Dahlberg

Lars Ekedahl

Ingela Josefson

David Karlsson

Sofia Karlsson

Irene Wennemo

Lotta Vahlne Westerhäll

Sigbrit Franke,
Universitetskansler och chef för Högskoleverket

Personalföreträdare är Carin Olausson, SACO och Jean-Pierre Zune, ST.
Styrelsens sekreterare är Lars Petersson.